

BIBLIJSKA POUKA ZA ODRASLE

IZDANJE ZA UČITELJE SUBOTNE ŠKOLE

**UJEDINJENJE NEBA I ZEMLJE:
Hristos u poslanicama Filibljanima i Kološanima**

Klinton Vejlen

POUKA 1

Prvi deo: Pregled

Ključni tekst: Filibljanima 4,4

Središte proučavanja: Rimljanima 8,12–39

Pavle se suočavao sa mnogim nevoljama i stradanjima dok je širio Božju poruku spasenja. Osim Isusa, malo ko je podneo toliko patnje zbog jevanđelja kao Pavle. Spisak njegovih teškoća zaslužuje naše pažljivo razmatranje i promišljanje. Te teškoće obuhvataju, ali nisu ograničene na: nevolje, teskobu, progonstva, glad, žeđ, nagost, mač, batine, beskućništvo, uvrede, klevete, zbuđenost, oskudicu, masnice, sukobe, mučenje, besane noći, postove, pritiske, bol, siromaštvo, ponižavanje, kamenovanje, brodolome, česta putovanja i životno opasne situacije u raznim oblicima – bilo da su poticale od nabujalih reka („u strahu na vodama“ – Daničić-Karadžić) ili od napada razbojnika (kako iz njegovog naroda, tako i od neznabožaca), od problema koji su ga snalazili u gradovima, u pustinji, na moru i slično. Pavlova stradanja poticala su i iz njegovih suočavanja s nemoćima i slabostima, kao i iz izazova brige o crkvama. Naravno, ne smemo da prenebregnemo ni njegova zatočeništva (uporedi: Rimljanima 8,35; 1. Korinćanima 4,11–13; 2. Korinćanima 4,8.9; 2. Korinćanima 6,4.5.9.10; 2. Korinćanima 11,23–29; 2. Korinćanima 12,10; Efescima 4,1). Pavlov život bio je daleko od lakog!

Treba duboko udahnuti da bi se ceo prethodni spisak izgovorio bez pauze. A mi često bivamo obeshrabreni i zbog daleko manjih stvari. Ipak, iako lista Pavlovih stradanja oduzima dah, njegova nepokolebljiva postojanost u veri je još upečatljivija. On kaže: „Ali u svemu ovome pobjeđujemo onoga radi koji nas je ljubio“ (Rimljanima 8,37).

Pouka za ovu sedmicu ističe dve glavne teme:

1. Pavlova stradanja zarad jevanđelja, a naročito njegova tamnovanja.
2. Pavlove strategije za što delotvornije propovedanje jevanđelja, čak i u najizazovnijim okolnostima.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

Džordž Kertis Džons (*George Curtis Jones*) prenosi priču o medicinskom misionaru Vilfredu Grenfelu (*Wilfred Grenfell*, 1865–1940). Kada su ga upitali zašto se s tolikom predanošću posvetio hrišćanskoj misiji, Grenfel je odgovorio sledećom pričom:

„U bolnicu u kojoj sam bio na specijalizaciji, jedne noći dovedena je žena sa užasnim opekotinama... Njen muž ju je, vrativši se kući pijan, pogodio petrolejskom lampom. Bila je pozvana policija i na kraju su doveli napola otrežnjenog muža. Istražni sudija se nagnuo nad bolnički krevet i insistirao je da pacijentkinja kaže policiji šta se tačno dogodilo. Naglasio joj je koliko je važno da ispriča celu istinu pošto joj je preostalo još vrlo malo vremena da živi.

„Nesrećna žena je okretala glavu s jedne strane na drugu, izbegavajući da pogleda muža koji je stajao u podnožju kreveta. Na kraju su joj se oči zaustavile na njegovim snažnim rukama, pa je pogledom krenula uz njegove ruke i ramena, a zatim i preko lica. Tada su im se pogledi sreli. Bolni izraz je na trenutak nestao sa njenog lica, a nežnost i ljubav su joj obasjale lik. Podigla je glavu, pogledala istražnog sudiju i mirno rekla: 'Gospodine, to je bila samo nesreća', a zatim se srušila nazad na jastuk – mrtva“. Grenfel je dodao: „To je bilo nalik Bogu. A Bog upravo jeste takav. Njegova ljubav vidi kroz naše grehe.“

Kertis Džons ovaj vid ljubavi naziva „ljubav koja pati“ – Dž. Kertis Džons (G. Curtis Jones), *1000 ilustracija za propovedanje i poučavanje (1000 Illustrations for Preaching and Teaching*, Nashville, TN: Broadman & Holman Publishers, 1986), str. 55. originala.

Bez obzira na to da li se neko slaže sa onim što je ta žena učinila – a mogao bi se izneti veoma snažan argument da nije postupila ispravno – ta priča i dalje ima moćnu poruku. Slično ljubavi koju je pokazala žena u Grenfelovoj priči, i Pavlova ljubav obuhvatala je patnju.

Ljubav koja pati

U Rimljanima 8,35, Pavle izražava duboko uverenje u Hristovu ljubav prema njemu – i prema svima nama – retoričkim pitanjem: „Ko će nas rastaviti od ljubavi Hristove?“ Očekivani odgovor glasi snažno i odlučno: „Niko!“ Ako Bog ni „svoga Sina ne poštedje“ (Rimljanima 8,32), kako bi onda neka nevolja mogla da nas odvoji od Hristove ljubavi? Bog je dokazao svoju ljubav time što nam je dao svog jedinorodnog Sina, a s Njim i sve ostalo (Rimljanima 8,32). Pavlu nije bio potreban dodatni dokaz Božje ljubavi. A nije potreban ni nama.

Pavle je bio toliko siguran u Božju ljubav da je spominje više puta (Rimljanima 8,37.39). Zbog te ljubavi Isus je dragovoljno podneo patnju i smrt za nas (Jovan 13,1.34; Jovan 15,9.12). Zauzvrat, i Pavle je bio spreman da podnese patnju i smrt za Njega. Zapravo, samo ljubav koju Hristos ima prema nama može biti oslonac našoj veri u trenucima kušnje.

U Rimljanima 8,35, Pavle navodi svoje teškoće u sedmostrukom nizu: nevolja, teskoba (tuga), progonstvo (gonjenje), glad, golotinja, opasnost (strah) i mač. Možda ovaj niz od sedam nevolja simbolično ukazuje na potpunost, u smislu da predstavlja celokupnost svih stradanja koje je Pavle doživeo. Kao što je ranije spomenuto, Pavlov spisak stradanja daleko je obimniji od ovog niza. Do tog trenutka, Pavle je iskusio sve ove nevolje osim one poslednje – mača. Mač će biti njegovo poslednje iskušenje, a on je tom iskušenju pristupio sa izuzetnom hrabrošću. Njegova nepokolebljiva sigurnost u Hrista omogućila mu je da se spokojno suoči sa smrću. U trenutku smrti, Pavle je „gledao u večnost koja je pred njim, ne sa neizvesnošću niti sa strahom, već sa radosnom nadom i čežnjivim iščekivanjem. Dok je stajao na mestu svog mučeništva, on nije gledao u svetlucavi mač dželata niti u zemlju koja će uskoro upiti njegovu krv; podigao je svoj pogled i kroz vedro plavo nebo tog letnjeg dana gledao je ka prestolu Večnoga. Njegove reči bile su: 'O Gospode, Ti si moja uteha i moj deo. Kada ću Te zagrliti? Kada ću Te gledati svojim

očima, bez zastrtog vela između nas?“ – Elen G. Vajt (Ellen G. White), *Istorija otkupljenja (The Story of Redemption)*, str. 317. i 318. originala.

Pavle je bio siguran da ćemo se, ukoliko sa Hristom postradamo, „sa Njim i proslaviti“ (Rimljanima 8,17). On je „dobar rat ratovao, trku završio, veru održao“. Znao je da ga čeka venac pravednosti koji će mu biti dat pri vaskrsenju, kada se Hristos bude vratio (vidi 1. Korinćanima 15,51–55; 2. Timotiju 4,7.8).

Pavlove strategije za propovedanje jevanđelja

S obzirom na mukotrpne okolnosti pod kojima je Pavle propovedao jevanđelje, bilo je neophodno da primenjuje mudre strategije kako bi osigurao uspeh svog rada.

Prvo, Pavle je svesno birao značajne gradove drevnog sveta iz kojih je mogao lakše da širi poruku jevanđelja. Tako je, na primer, Korint bio izabran zbog svog povoljnog geografskog položaja. „Na taj način otvorila se mogućnost da se jevanđelje širi. Jednom kada bi se ono ukorenilo u Korintu, moglo bi se bez teškoća preneti u sve delove sveta“ – Elen G. Vajt, *Skice iz Pavlovog života (Sketches from the Life of Paul)*, str. 99. originala. Pavle se takođe usredsredio na grad Filipi jer je to bio jedan od „najuticajnijih urbanih centara na njegovoj ruti... Njegov strateški značaj u istoriji carstva učinio ga je sledećim prirodnim evangelizacijskim korakom onome ko se pripremao da stigne do Rima“ – Krejg S. Kiner (Craig S. Keener), *Dela: egzegetski komentar, tom 3 (Acts: An Exegetical Commentary, vol. 3, Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2014)*, str. 2380. i 2381. originala. Isto tako, Efes je bio jedan od najvećih gradova Rimskog carstva, sa populacijom od oko 250.000 ljudi u Pavlovo vreme.

Drugo, Pavle je ulagao vreme u obučavanje ljudi za službu evangeliziranja. Zapravo, on je „učinio delom svog posla obrazovanje mladića za propovedničku službu. Vodio ih je sa sobom na misionarska putovanja, i tako su oni stekli iskustvo koje ih je kasnije osposobilo da preuzmu odgovorne položaje. Kada bi se rastao od njih, i dalje je ostajao u kontaktu sa njihovim radom, a njegova pisma Timotiju i Titu svedoče o dubini njegove brige za njihov uspeh“ – Elen G. Vajt, *Evanđeoski radnici (Gospel Workers)*, str. 102. originala. Što se Timotija tiče, Pavle ga je smatrao ne samo svojim saradnikom, već i koautorom (vidi: 2. Korinćanima 1,1; Filibljanima 1,1; Kološanima 1,1; 1. Solunjanima 1,1; 2. Solunjanima 1,1; Filimonu 1,1).

Treće, Pavle je sledio princip „najpre Jevrejima“ (Dela 13,46; Rimljanima 1,16), kao što je Isus izričito zapovedio (Luka 24,47; Dela 1,8; Dela 3,25.26). Ovaj pristup objašnjava zašto je Pavle, kada god bi došao u neki novi grad, svoje misijsko delovanje uvek započinjao u sinagogi (Dela 9,20; 13,5.14.46; 14,1; 17,1.2.17; 18,4). Razmišljajući o Isusovom uputstvu da delo učenika treba da bude otpočeto u Jerusalimu, Elen G. Vajt kaže: „Gde god da se Božji narod nalazi – u prepunim gradovima, u selima ili u zabačenim krajevima – tu je i njihovo domaće misionarsko polje... Pre svega, njihovo delo počinje u njihovoj porodici; zatim bi trebalo da nastoje da pridobiju svoje komšije za Hrista i da im predstave velike istine za ovo vreme“ – Elen G. Vajt, *Pregled i Glasnik (The Advent Review and Sabbath Herald)*, 22. maj 1888. godine, str. 1160. originala.

Četvrto, Pavle je održavao redovnu komunikaciju sa crkvama slanjem pisama. Zbog svoje stalne „brige za sve crkve“ (2. Korinćanima 11,28), on često nije mogao da ostane dugo sa novim vernicima u gradovima u kojima je propovedao. Zbog toga je koristio pisma kao sredstvo da

ostane u kontaktu sa crkvama i da im daje uputstva. Pisma su takođe služila da nadomeste njegovo fizičko odsustvo (1. Korinćanima 5,3; Filibljanima 2,12).

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Propovedanje jevanđelja može biti izazovno za mnoge hrišćane, naročito kada društvene norme dolaze u sukob sa Božjom rečju. Tokom vekova, nebrojeno je mnogo onih koji su iskusili patnju, pa čak i smrt, obavljajući svoju misionarsku službu. Ta stvarnost bila je prisutna u ranim danima hrišćanske misije, a neće biti drugačije ni na njenom kraju (Otkrivenje 14,13). Dok nastavljamo sa misionarskim delom i podnosimo patnje koje ga prate, postoji samo jedna sila koja nas može održati – Hristova ljubav.

Iako je većina hrišćana svesna rizika koje donosi sleđenje Hrista, mi takođe moramo da razumemo i izuzetnu važnost ispunjavanja zapovesti: „Idite dakle i naučite sve narode“ (Matej 28,19). Taj zadatak jeste težak, ali mi se oslanjamo na Božje vođstvo na svakom koraku. Iako može da postane opasan po život na razne načine, taj zadatak donosi i nagradu. Isus kaže: „Budi vjeran do same smrti, i daću ti vijenac života“ (Otkrivenje 2,10).

U svom misionarskom radu, Pavle je koristio različite strategije kako bi obezbedio njegovu delotvornost:

- (1) Birao je važne gradove kao uporišta iz kojih je mogao lakše da širi poruku jevanđelja.
- (2) Ulagao je vreme u obučavanje drugih.
- (3) Davao je prednost dosezanju onih koji su mu bili najbliži.
- (4) Stalno je održavao kontakt sa onima kojima je služio.

Sve ove strategije i mi bi trebalo da primenimo u našim sopstvenim misionarskim poduhvatima. Pavle je, međutim, znao da, iako su strategije važne, one nikada ne mogu da zamene ulogu Svetog Duha (1. Korinćanima 12,1–11; Efescima 4,1–6). Ovu ključnu istinu nikada ne smemo da smetnemo s uma.

Pitanja:

1. S kojim ste se izazovima vi suočili pri propovedanju jevanđelja?
2. Na koji način ste primenili ranije spomenute četiri Pavlove misionarske strategije, i kakvi su bili rezultati?

POUKA 2

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Filibljanima 1,6

Središte proučavanja: Filibljanima 1,1–18; Efescima 5,18–21; Kološanima 1,4–8

Autor D. A. Karson (D. A. Carson) razmišlja o tome šta je najveća potreba hrišćanske crkve danas, iznoseći pretpostavke o različitim odgovorima koje bi ljudi mogli da daju na to pitanje. Karson nabroja oblasti kao što su: čistoća u seksualnim pitanjima, finansijski integritet i velikodušnost, evangelizacija, osnivanje crkava, biblijsko razmišljanje i istinsko iskustvo zajedničkog bogoslužnja. On zaključuje: „Na neki način, ove hitne potrebe su samo simptomi jednog mnogo ozbiljnijeg nedostatka. Ono što je danas najpotrebnije hrišćanstvu na Zapadu jeste dublje poznavanje Boga. Mi treba bolje da poznajemo Boga... Jedan od osnovnih koraka ka poznavanju Boga, kao i jedan od osnovnih dokaza da Ga zaista poznajemo, jeste molitva – duhovna, istrajna, biblijski utemeljena molitva“ – D. A. Karson, *Poziv na duhovnu reformaciju: Prioriteti iz Pavlovih molitvi (A Call to Spiritual Reformation: Priorities from Paul and His Prayers*, Grand Rapids, MI: Baker Books, 1992), str. 15. i 16. originala.

Pavle je dosledno isticao hrišćanske discipline, poput molitve i zahvalnosti. Zahvalnost je bila ključni deo njegovih molitava, pa čak i tipičan deo njegovih poslanica. On ne samo da je neprestano izražavao svoju zahvalnost Bogu kroz molitvu, već je podsticao i svoje slušaoce da čine isto (Kološanima 3,17; 1. Solunjanima 5,18). Pavle je zahvalnost smatrao plodom Božjeg delovanja u čovekovom srcu (Filibljanima 1,6.10.11).

Pouka za ovu sedmicu naglašava dve glavne teme:

1. Zahvalnost i molitva su neraskidivo povezane, kao dve strane istog novčića.
2. Zahvalnost i molitva, između ostalog, služe kao opipljivi pokazatelji Božjeg delovanja u nama.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

Psiholog Robert A. Emons (Robert A. Emmons) citira lepu misao Majstora Ekharta (Meister Eckhart): „Ako je jedina molitva koju ikada izgovoriš 'hvala ti', to bi bilo dovoljno.“ U tom kontekstu, Emons deli priču jedne žene sa postpolio sindromom, koja na divan način ilustruje

odnos između zahvalnosti Bogu u molitvi i ispunjenog života. Ona je Emonsu poslala sledeće pismo:

„Jedno od mojih najdubljih iskustava zahvalnosti dogodilo se prilikom rođenja mog prvog deteta. Tokom svih godina mog odrastanja pitala sam se da li ću moći da imam decu, da li ću moći da se brinem o deci samo jednom rukom, kao i da li će Bog odlučiti da me blagoslovi na taj način. Kada se rodila moja ćerka, čitav medicinski tim nije imao poverenja u moju sposobnost da se staram o svom detetu. Ipak, shvatila sam da je Bog odlučio da me blagoslovi ćerkom i da će me blagosloviti i fizičkom sposobnošću da se brinem o njoj. Pošto me Bog nije poštedeo dečje paralize, znala sam da roditi dete za mene nije bilo nešto što se podrazumeva. Stoga, kada se ona rodila, slavila sam Boga što je mom mužu i meni omogućio da delimo radost oblikovanja novog ljudskog bića u blagoslov za Boga... Koju veću svrhu u životu bih ikada mogla imati od toga da odgajim drugo ljudsko biće? Nijednu, a upravo to je predstavljalo suštinu radosti koju sam osećala dok sam se zahvaljivala – radosti smisla i svrhe života.“ Emons dalje navodi: „Dokazi jasno pokazuju da negovanje zahvalnosti – kako u našem svakodnevnom životu, tako i u našem stavu prema životu – doprinosi da budemo dugoročno srećniji i zdraviji ljudi“ – Robert A. Emons, *Hvala! Kako nova nauka o zahvalnosti može učiniti da budete srećniji (Thanks! How the New Science of Gratitude Can Make You Happier*, New York: Houghton Mifflin Company, 2007), str. 90, 110, 185. originala.

Zahvalnost i molitva se suštinski prepliću

Uobičajena karakteristika Pavlovih poslanica jeste deo sa zahvalnošću, koji u suštini funkcioniše kao čin molitve. Ova ideja može se jasnije prikazati sledećom tabelom.

Biblijski odlomak	Zahvalnost i molitva
Rimljanima 1,8-10	„Prvo dakle zahvaljujem Bogu svojem kroz Isusa Hrista... Jer mi je svjedok Bog... da vas se opominjem bez prestanka, moleći se svagda Bogu u molitvama svojijem.“
1. Korinćanima 1,4	„ Zahvaljujem svagda Bogu svojem za vas.“
Efescima 1,15.16	„Zato i ja... ne prestajem zahvaljivati za vas, i spominjati vas u svojijem molitvama .“
Filibljanima 1,3.4	„ Zahvaljujem Bogu svojem... svagda u svakoj molitvi svojoj za sve vas.“
Kološanima 1,3	„ Zahvaljujemo... moleći se svagda za vas.“
1. Solunjanima 1,2	„ Zahvaljujemo Bogu svagda ... spominjući vas u molitvama svojima.“
2. Solunjanima 1,3	„Dužni smo svagda zahvaljivati Bogu za vas.“
1. Timotiju 1,12	„I zahvaljujem Hristu Isusu Gospodu našem.“
2. Timotiju 1,3	„ Zahvaljujem Bogu... što bez prestanka imam spomen za tebe u molitvama svojijem dan i noć.“
Filimonu 1,4	„ Zahvaljujem Bogu svojem spominjući te svagda u molitvama svojima.“

Iz prethodne tabele mogu se izvući tri ključna zapažanja. Prvo, za Pavla je zahvaljivanje čin molitve, jer je zahvalnost dosledno isprepletana sa molitvom. Drugo, čak i kada deo sa zahvalnošću u nekim Pavlovim poslanicama ne spominje termin „molitva“, važno je uočiti da je njegova zahvalnost upućena Bogu (2. Solunjanima 1,3; 1. Timotiju 1,12). Treće, ponavljanje izraza „uvek“ („svagda“) sugerise da su i molitva i zahvalnost bili dosledni, čak i sastavni delovi Pavlovog života.

Važno je napomenuti da je Pavle očekivao da njegova publika sledi njegov primer kada se radi o životu ispunjenom zahvalnošću i molitvom. Za Pavla je vidljivo obeležje bezbožnih ljudi njihovo propuštanje da proslavljaju Boga ili da Mu zahvaljuju (Rimljanima 1,21). Nasuprot tome, on ohrabruje članove crkve u Rimu da budu zahvalni Bogu (Rimljanima 14,6). Kada traži od Korinćana da se mole za njega i njegove saradnike, Pavle želi da mnogi izraze zahvalnost u njihovo ime (2. Korinćanima 1,11).

U Efescima 5,18–21, Pavle opisuje osobine ljudi čiji su životi ispunjeni prisustvom Svetog Duha. Oni: (1) učestvuju u međusobnom izgrađivanju, govoreći „jedni drugima u psalmima i pojanju i pjesmama duhovnijem“; (2) ispunjavaju svoje živote slavljenjem Boga, „pjevući i pripijevajući u srcima svojijem Gospodu“; (3) izražavaju zahvalnost „za svašto u ime Gospoda našega Isusa Hrista Bogu i Ocu“; i (4) „slušaju se među sobom u strahu Božjemu“. Na taj način, zahvaljivanje Bogu postavljeno je na isti nivo kao i pevanje hvalospeva Njemu – ono je čin bogoslužnja.

U Kološanima 3,17, Pavle ide još dalje govoreći: „**I sve što god činite riječju ili djelom, sve činite** u ime Gospoda Isusa Hrista hvaleći Boga i Oca kroza Nj“ (naglasio autor). Slično tome, Pavle piše Solunjanima: „Na svačemu zahvaljujte“ (1. Solunjanima 5,18). Pavle je podsticao svoje slušaoce da ugrade zahvalnost i molitvu u svoje živote, kako bi na taj način odražavali njegovu sopstvenu duboku posvećenost tim duhovnim praksama.

Božje delo u nama

Poslanica Filibljanima sadrži jednu od najupečatljivijih izjava u svim Pavlovim poslanicama: „Uzdajući se u ovo isto da će onaj koji je počeo dobro djelo u vama dovršiti ga tja do dana Isusa Hrista“ (Filibljanima 1,6). Neki čitaoci mogu biti u iskušenju da ovaj izraz „dobro delo“ protumače previše usko, kao Pavlovo pominjanje brige i ljubavi Filibljana prema njemu, pokazane kroz njihovu finansijsku podršku tokom Pavlovog tamnovanja. Iako je njihova briga za Pavla i za napredak jevanđelja svakako bila plod Božjeg delovanja u njihovim srcima, Pavle ipak govori o širem pojmu – o spasenju kroz Isusa Hrista.

Bog je predstavljen kao Onaj koji je započeo dobro delo spasenja i koji će ga dovršiti u dan Hristovog dolaska. Važno je primetiti da je ova misao izražena u delu poslanice posvećenom zahvalnosti. U tom smislu, zahvalnost se posmatra kao snažan dokaz Božjeg delovanja u nečijem srcu. Pavle iznosi sličnu misao u Filibljanima 2,12.13: „...gradite **spasenije** svoje sa strahom i drhtanjem. **Jer je Bog što čini** u vama da hoćete i učinite kao što mu je ugodno“ (naglasio autor).

Pavlov savet – „gradite svoje spasenje“ – je, blago rečeno, intrigantan. Kako mi to zapravo činimo? Dobar odgovor nalazimo u Jevrejima 12,2, gde je Isus opisan kao „načelnik i svršitelj naše vere“. Tako Pavle tvrdi da treba da „trčimo u bitku (trku) koja nam je određena“, gledajući u Isusa (Jevrejima 12,1.2). Ali to nije sve. Mi takođe treba da „odbacimo svako breme i grijeh koji je za nas prionuo“ (Jevrejima 12,1). Stihovi poput Filibljanima 1,6 i Jevrejima 12,2

podsećaju nas da je spasenje u svojoj suštini Božje delo, a ne naše. Pa ipak, mi smo pozvani da gradimo svoje spasenje, drugim rečima, da „trčimo u bitku (trku) koja nam je određena“ (Jevrejima 12,2) tako što ćemo živeti život molitve, težiti Hristovim vrlinama koje daje Sveti Duh (Filibljanima 1,9–11; Kološanima 1,4–8), i biti zahvalni za Božje delovanje u nama (Filibljanima 1,3–6). Ukratko, upućen nam je poziv: „Živite pristojno Bogu na svako ugađanje i u svakome dobrom djelu budite plodni, i rastite u poznanju Božjemu“ (Kološanima 1,10).

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Svi volimo kada nam se dešavaju dobre stvari. Bilo da se radi o kupovini novog automobila ili kuće, o diplomiranju posle godina napornog i intenzivnog studiranja ili o izbavljenju iz neke opasne situacije, mi zahvaljujemo Bogu za to. To su značajne prekretnice koje ispunjavaju naša srca radošću i zahvalnošću. Međutim, ukoliko dobro obratimo pažnju na sve oko nas, pronaći ćemo bezbroj razloga za zahvalnost. Ipak, ništa ne bi trebalo da nas inspiriše na veću zahvalnost od spoznaje o Božjem delovanju u nama. Elen G. Vajt kaže: „Naši umovi treba da se prošire da bismo mogli da shvatimo značaj Božje brige. Mi treba da odražavamo najuzvišenije osobine Božjeg karaktera. **Trebalo bi da budemo zahvalni** što nismo prepušteni sami sebi“ – Elen G. Vajt, *Upoznaj Isusa (That I May Know Him)*, str. 302. (naglasio autor).

Bog očekuje da u svoje molitve unosimo iskren stav zahvalnosti. U 1. Solunjanima 5,17.18, na primer, naredba da budemo zahvalni u svemu („na svačemu zahvaljujte“) dolazi odmah nakon poziva da „se molimo bez prestanka“. Ova ideja ne podrazumeva samo da uvek postoji razlog za zahvalnost, već i da naše molitve treba redovno da sadrže izraze zahvalnosti Bogu. Zanimljivo je da Pavle ne kaže: „Zahvaljujte za sve“, već: „U svemu zahvaljujte.“ Sama činjenica da nam je Bog dao Svog jedinorodnog Sina da umre za nas, dovoljan je razlog da svakoga dana budemo zahvalni, iskazujući svoju zahvalnost rečima proslavljanja u molitvama, kao i kroz dobra dela u svakodnevnom životu!

Pitanja:

1. Za koje duhovne blagoslove ste zahvalni Bogu? A za koje fizičke i materijalne blagoslove ste Mu takođe zahvalni?
2. Šta znači zahvaljivati u svim okolnostima, za razliku od zahvaljivanja za sve okolnosti? Koja je ključna razlika?
3. Šta znači to što nismo „prepušteni sami sebi“, kako kaže prethodni citat Elen G. Vajt? Zašto bi trebalo da budemo zahvalni za ovo uverenje?

POUKA 3

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Filibljanima 1,21

Središte proučavanja: Filibljanima 1,19–30; 1. Solunjanima 4,14–16

Martin Luter King Mlađi (Martin Luther King, Jr.) jednom je rekao: „Ako čovek nije otkrio nešto za šta je spreman da umre, nije dostojan da živi“ – citirano u: Mark Voter (Mark Water), *Nova enciklopedija hrišćanskih citata (The New Encyclopedia of Christian Quotations)*, Alresford, Hampshire, England: John Hunt Publishers Ltd., 2000), str. 404. originala. Pavle je izrazio sličan osećaj: „Jer meni je život Hristos, a smrt dobitak“ (Filibljanima 1,21). Ovo nisu prazne reči! Pavle je zaista bio spreman da umre za Hrista (Rimljanima 14,8), što je na kraju i učinio (2. Timotiju 4,6–8).

Citirajući Psalam 44,22, Pavle se obraća Gospodu rečima: „Za tebe nas ubijaju vas dan, drže nas kao ovce koje su za klanje“ (Rimljanima 8,36). Zato ne bi trebalo da nas iznenade njegove reči iz Galatima 2,19: „S Hristom se razapeh.“ Pavle je bio spreman da umre za Hrista zato što je bio potpuno predan da živi za Njega. Pavle nastavlja: „A ja više ne živim, nego živi u meni Hristos. A što sad živim u tijelu, živim vjerom sina Božjega“ (Galatima 2,20). Tako je Pavle i živeo i umro za jevanđelje.

Pouka za ovu sedmicu ističe tri glavne teme:

1. Bog nas poziva da živimo život posvećen misiji, pa čak i da budemo spremni da umremo za Njega.
2. Smrt se upoređuje sa snom, za koju rešenje nije besmrtnost duše, već vaskrsenje tela.
3. Hristos nas poziva na jedinstvo u Njegovom Duhu. Budući da smo svi uključeni u duhovni rat, neophodno je ne samo da koristimo odgovarajuće oružje, već i da budemo jedinstveni u zajedničkoj borbi.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

Postoji jedna priča o Džonu Bredfordu (John Bradford), koji je spaljen na lomači 1. jula 1555. godine. Bredford je bio „kapelan kralja Edvarda Šestog (Edward VI) od Engleske i jedan od najomiljenijih propovednika svoga vremena. Međutim, postao je mučenik zbog svoje vere. Dok

su ga vodili ka Njugejtu (Newgate) da bude spaljen, bilo mu je dozvoljeno da govori, tako da je iz kola u kojima su ga vozili u smrt, čitavim putem iz Zapadnog Londona (West London) do Njugejta uzvikivao: 'Hristos, Hristos, samo Hristos!'“ – Pol Li Tan (Paul Lee Tan), *Enciklopedija 7.700 ilustracija: Znaci vremena (Encyclopedia of 7,700 Illustrations: Signs of the Times*, Garland, Teksas: Bible Communications, Inc., 1996), str. 787. originala. Baš kao i apostol Pavle, i Bredford je živeo i umro za Hrista, u potpunosti predavši sebe misiji.

Živeti i umreti za Hrista

Pavlova izjava u Filibljanima 1,21 jedna je od najznačajnijih u svim njegovim poslanicama. Njegova spremnost da živi za Hrista – što podrazumeva i podnošenje neizbežnih patnji – pa čak i da umre za Njega, naglašava nadu izraženu u prethodnom stihu: „Nadam se da se ni u čemu neću postidjeti, nego da će se i sad kao svagda sa svakom slobodom Hristos veličati u tijelu mojemu, bilo životom ili smrću“ (Filibljanima 1,20).

Međutim, zbunjujuć je Pavlov navod da mu je „smrt dobitak“. Šta on time želi da kaže? Kako neko može imati korist od sopstvene smrti? Na osnovu Pavlove želje izražene u Filibljanima 1,23 – „imajući želju otići i s Hristom biti“ – neki su zaključili da Pavle time tvrdi da će se odmah nakon smrti naći u Hristovom prisustvu. Ali takvo shvatanje protivreči jasnim biblijskim učenjima o smrtnosti duše i o smrti kao snu. Da bismo razumeli šta je Pavle mislio kada je smrt nazvao „dobitkom“, korisno je razmotriti njegovo korišćenje termina „dobitak“ (grč. *kerdos*) i srodnog glagola „dobiti“ (grč. *kerdainō*) na drugim mestima u njegovim spisima. U Filibljanima 3,7.8, Pavle kaže da ono što je ranije smatrao dobitkom (*kerdos*), sada smatra gubitkom „*Hrista radi*“ (Filibljanima 3,7, kurziv dodao autor); to jest, „zbog prevažnog poznanja Hrista Isusa“ (Filibljanima 3,8, kurziv dodao autor). Pavle dalje objašnjava: „Kojega radi sve ostavim, i držim sve da su trice, samo da Hrista dobijem [*kerdainō*]“ (Filibljanima 3,8). Dakle, za Pavla je smrt dobitak zato što će na kraju zadobiti Hrista gledajući Ga pri Njegovom drugom dolasku (2. Timotiju 4,8).

Takođe je moguće da reč „dobitak“ (*kerdos*) u Filibljanima 1,21 ima i misionarski smisao. U 1. Korinćanima 9,19–23, Pavle koristi glagol *kerdainō* kao misionarski termin: „Svima sebe učinim robom, da ih više pridobijem [*kerdainō*]. Jevrejima sam bio kao Jevrejin da Jevreje pridobijem [*kerdainō*]; onima koji su pod zakonom bio sam kao pod zakonom, da pridobijem [*kerdainō*] one koji su pod zakonom; onima koji su bez zakona bio sam kao bez zakona... da pridobijem [*kerdainō*] one koji su bez zakona. Slabima bio sam kao slab, da slabe pridobijem [*kerdainō*].“

U tom pogledu, koristan nam je sledeći komentar teksta iz Filibljanima 1,21: „[Pavlu] je bilo važno da Hristos bude uzvišen. Ako bi Gospod smatrao da je bolje da svedoči kroz život i služenje, Pavle bi Ga dostojno predstavljao. Ali smrt pravednika takođe može da predstavlja snažno svedočanstvo o delotvornosti jevanđelja blagodati. Kontrast između njegove smrti i smrti onoga koji umire bez nade bio bi toliko upečatljiv da bi njegov uticaj doneo *dobitak za Hristovo carstvo*. Srca bivaju dotaknuta i omekšana smirenim uverenjem i sigurnošću onoga čije poverenje počiva potpuno u njegovom Bogu – čak i u času smrti“ – *Biblijski komentar Adventista sedmog dana (The SDA Bible Commentary)*, tom 7, str. 147. originala (kurziv dodao autor). Pavle je verovao da će njegova smrt označiti vrhunac njegovog misionarskog rada (Filibljanima 2,17; uporedi sa 2. Timotiju 4,6.7). Takođe, verovatno je mislio da bi davanjem

svog života „ohrabrio Filibljanane na još veću samopožrtvovanost, ili da bi njegova smrt mogla navesti neke da istraže veru kojoj je on bio tako dosledno predan“ – *Biblijski komentar Adventista sedmog dana*, tom 7, str. 160. originala.

Pavle je smrt video kao dobitak jer bi njegova sledeća svesna spoznaja bila gledanje Isusa Hrista prilikom vaskrsenja. Istovremeno, Pavle je bio siguran da će između svoje smrti i Hristovog drugog dolaska počivati u grobu kao u snu.

Smrt je poput sna

Pavle je uporedio smrt sa snom (1. Solunjanima 4,14.15; NSP – Novi srpski prevod), ukazujući na stanje nesvesnosti. Ova ideja je u skladu sa Isusovim učenjem u jevanđeljima (Luka 8,52.53; Jovan 11,11–13). Jedan jasan primer jeste priča o vaskrsenju Jairove ćerke. Zanimljivo je da Matej i Marko spominju samo da su se ljudi podsmevali Isusovoj tvrdnji da devojčica spava (Matej 9,24; Marko 5,39.40), dok je Lukino zapažanje, kao lekara, preciznije: „I potsmijevahu mu se *znajući da je umrla*“ (Luka 8,53; kurziv dodao autor). Dela apostolska – koja je takođe napisao Luka – prikazuju smrt Stefana sledećim rečima: „Usnuo je“ (Dela 7,60; NSP). Isto se kaže i za Davida (Dela 13,36).

Govoreći o smrti „otaca“, Petar kaže da su „usnuli“ (2. Petrova 3,4). Teolozi raspravljaju o tome da li je pod „ocima“ Petar mislio na prethodnu generaciju hrišćana ili na patrijarhe, ali ta razlika nije suštinska. U svakom slučaju, smrt se prikazuje kao stanje nesvesnosti, slično onome što se događa kada svake noći zaspimo. Takođe je značajno što se kaže da prilikom Isusovog vaskrsenja „ustadoše iz mrtvih mnogi sveti *koji su usnuli*“ (Matej 27,5; NSP; kurziv dodao autor). Ovaj odlomak iz Jevanđelja po Mateju je važan ne samo zato što poistovećuje smrt sa snom, već i zato što jasno ukazuje da vaskrsenje tela predstavlja rešenje za smrt.

Kao što je prethodno istaknuto, Pavlovo uverenje da je smrt nalik snu duboko je ukorenjeno u Isusovom učenju i u skladu je sa shvatanjima drugih apostola. Dakle, Biblija ne prikazuje smrt kao neko svesno stanje, kao što mnogi misle.

Jedinstvo u Hristu

Filibljanima 1,27 predstavlja početak odeljka te poslanice (Filibljanima 1,27–30) u kome Pavle prelazi sa diskusije o sopstvenom stradanju na stradanje svojih slušalaca u njihovom radu za Hrista. Dve ključne teme izranjaju iz Filibljanima 1,27: život sličan Hristovom i jedinstvo. Vernici su pozvani da pokažu izuzetno ponašanje i da ostanu ujedinjeni uprkos okrutnom protivljenju i patnjama koje trpe zbog svoje vere u Hrista.

Pavle koristi dva važna izraza da bi naglasio onu vrstu povezanosti koja treba da karakteriše odnose među vernicima: „jedan duh“ i „jedna duša (um)“ (Filibljanima 1,27). Ovaj jezik zajedništva prožima celu poslanicu. U tom kontekstu, Pavle tvrdi da će Filibljanani upotpuniti njegovu radost ukoliko „jedno mislite, jednu ljubav imate, jednodušni i jedinomisleni“ (Filibljanima 2,2). U Filibljanima 4,1–3, Pavle nagoveštava da je jedinstvo ključno za ispunjenje misije.

Filibljanima 4,3 sadrži četiri složenice koje počinju grčkom rečcom *syn* („sa“ ili „zajedno sa“): *syzygos* („jarmeni drug“), *syllambanō* (doslovno „zajedno uzeti“), *synathleō* („zajedno se boriti“) i *synergos* („saradnik“). Tako Pavle spominje žene koje su „sa mnoom radile u jevanđelju“ („koje se u jevanđelju trudiše sa mnoom“ – Daničić-Karadžić), kao i „moje saradnike“ (NSP) ili „moje pomagače“ (Daničić-Karadžić) – sve one koji su bili uključeni u misiju.

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Isus je rekao: „Nema učenika nad učitelja svojega ni sluge nad gospodara svojega“ (Matej 10,24). Ova pouka, između ostalog, obuhvata odbacivanje, stradanje, pa čak i mučeništvo. U tekstu Jovan 15,20, Isus kaže: „Ako mene izгнаše, i vas će izgnati.“ Kao radnici u Hristovom delu, mi treba da budemo spremni na teška vremena. Biblija otkriva da sotona marljivo radi u ovom svetu kako bi sprečio da jevanđelje bude propovedano svakom plemenu i jeziku i kolenu i narodu, jer „zna da ima malo vremena“ (Otkrivenje 12,12). Zato i Božji narod mora da radi revno.

Tako nas i Hristos poziva da živimo za misiju. A ako umremo dok smo angažovani na svom misionarskom zadatku, imamo uverenje da ćemo spavati u grobu, čekajući vaskrsenje pri drugom Hristovom dolasku. Bog ne zaboravlja one koji umiru verni trostrukoj anđeoskoj vesti. Njima je obećano: „Blago mrtvima koji umiru u Gospodu otsad. Da, govori Duh, da počinu od trudova svojijeh; jer djela njihova idu za njima“ (Otkrivenje 14,13). Za sada je potrebna istrajnost (Otkrivenje 14,12). Pozvani smo da uzmemo svoj krst i da sledimo Hrista (Matej 10,38) sve do onoga dana kada ćemo zameniti krst za venac života (Otkrivenje 2,10). U međuvremenu, moramo da radimo zajedno protiv zajedničkog neprijatelja. Pavle kaže: „Jer naš rat nije s krvlju i s tijelom, nego... sa duhovima pakosti“ (Efescima 6,12). Ujedinjeni u Hristu i obučeni u Božji oklop, pobeđićemo!

Pitanja:

1. Prisetite se vremena kada ste trpeli progon zbog vaše vere. Kako je stradanje zbog Hrista ojačalo vašu veru?
2. Na koju vas je misiju Hristos pozvao? Kako ispunjavate to delo za Njega?

POUKA 4

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Filibljanima 2,2

Središte proučavanja: Filibljanima 2,1–8

Filibljanima 2,1–4 započinje odeljak u kome Pavle govori o Hristovom primeru poniznosti kao uzoru za hrišćanski život (Filibljanima 2,1–18). Hristos je naš vrhovni uzor u pokornosti Bogu, ljubavi prema Njemu i jedinstvu sa Njim. Tokom svoje zemaljske službe, Hristos je negovao duboko zajedništvo sa Ocem i više puta isticao njihovo jedinstvo (Jovan 5,19; Jovan 10,30.38; Jovan 12,45; Jovan 14,9.10; Jovan 17,11. 21–24). Isto tako, Isus je naglašavao i svoje jedinstvo sa Svetim Duhom (Jovan 14,16.26; Jovan 15,26; Jovan 16,7).

Članovi Božanstva večito postoje u skladnom odnosu punom ljubavi, koji predstavlja obrazac jedinstva i ljubavi koji bi trebalo da budu odlika i odnosa među vernicima. Pavle naglašava ovu temu ne samo u Poslanici Filibljanima, već i na drugim mestima. Na primer, na početku Prve poslanice Korinćanima piše: „Molim vas pak, braćo, imenom Gospoda našega Isusa Hrista da svi jedno govorite, i da ne budu među vama raspre, nego da budete utvrđeni u jednom razumu i u jednoj misli“ (1. Korinćanima 1,10; uporedi sa Rimljanima 15,5–7, Galatima 3,26–29, Efescima 4,1–6, Kološanima 3,12–15).

Pouka za ovu sedmicu ističe tri glavne teme:

1. Život u jedinstvu i uzajamno pokazivanje ljubavi predstavljaju osnovne hrišćanske odgovornosti i ponašanje kakvo se očekuje od svakog Hristovog sledbenika.
2. Kao hrišćani, pozvani smo da razvijamo hristolik način razmišljanja. Pavle snažno ističe šta znači imati Hristov um.
3. Naš ograničeni um nije u stanju da u potpunosti shvati Isusovo beskrajno samoponiženje kada je postao čovek. To poniženje ostaje nam nedokučiva tajna.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

„Iz bezbednosnih razloga, planinari se međusobno vezuju užetom prilikom penjanja na planinu. Na taj način, ako jedan planinar sklizne i padne, neće pasti u smrt. Drugi će ga zadržati dok ponovo ne pronade čvrsto tlo pod nogama.“

„I crkva bi trebalo da bude takva. Kada jedan član posrne i padne, ostali bi trebalo da ga podrže dok ponovo ne stane na noge. Svi smo mi povezani užetom Svetoga Duha“ – Majkl P. Grin (Michael P. Green), *1500 ilustracija za biblijsko propovedanje (1500 Illustrations for Biblical Preaching*, Grand Rapids, MI: Baker Books, 2000), str. 66. originala.

Jedinstvo i ljubav

U Filibljanima 2,1–4, Pavle nagoveštava da je sebična ambicija glavni uzrok nejedinstva unutar crkve. On kaže: „Ništa ne činite uz prkos (‘radi suparništva’) ili za praznu slavu“ (Filibljanima 2,3). Reči „suparništvo“ i „prazna slava“ prevode se sa grčkih imenica *eritheia* i *kenodoksia*, koje su obe retke u Novom zavetu. Prva se pojavljuje sedam puta, gotovo isključivo u Pavlovim poslanicama (Rimljanima 2,8; 2. Korinćanima 12,20; Galatima 5,20; Filibljanima 1,16; Filibljanima 2,3; Jakov 3,14.16). Druga se pojavljuje samo jednom – upravo u ovom stihu. Zanimljivo je da se izraz *eritheia* ne pojavljuje u Septuaginti, grčkom prevodu Starog zaveta, dok se *kenodoksia* pojavljuje samo tri puta, i to u nekanonskim knjigama. Dakle, izgleda da Pavle ne zasniva upotrebu ovih reči u Filibljanima 2,3 na grčkoj verziji Starog zaveta. Nasuprot tome, obe reči se pojavljuju u antičkim listama poroka, u spisima filozofa, gde služe za kritiku rivalstva (videti Gerald F. Hawthorne, *Philippians*, tom 43 u *Word Biblical Commentary* [Dallas: Word, Inc., 2004], str. 87). Nije iznenađujuće što se *eritheia* pojavljuje u spiskovima greha u 2. Korinćanima 12,20 i Galatima 5,20. Jasno je da Pavle koristi ove izraze kako bi ukazao na ponašanja koja hrišćani moraju da izbegavaju.

Filibljanima 2,1–4 pokazuje da, kako bi jedinstvo postalo stvarnost u crkvi, ne treba samo izbegavati rivalstvo i sebičnost koji podrivaju sklad, već i praktikovati hrišćanske vrline koje su ključne za razvijanje duha zajedništva. Skladna atmosfera obeležena je utehom, ohrabrenjem, ljubavlju, zajedništvom, saosećanjem i milošću (Filibljanima 2,1). U takvom okruženju, ljudi se jednodušno međusobno slažu, vole jedni druge i zajednički rade istim srcem u istom cilju (vidi Filibljanima 2,2).

Ipak, Pavle ne zagovara uniformnost, već jedinstvo kroz raznolikost. Osuđujući „sebičnu ambiciju“ i „praznu slavu“, on iznosi suprotan stav, a to je „poniznost“ (Filibljanima 2,3). Ovaj stav dalje pojašnjava u narednoj rečenici: „Nego poniznošću činite jedan drugoga većeg od sebe“ (Filibljanima 2,3). Ova misao je toliko važna da je Pavle ponavlja drugim rečima u sledećem stihu: „Ne gledajte svaki za svoje, nego i za drugih“ (Filibljanima 2,4). Pavle ne traži od svojih slušalaca da se odreknu svojih ličnih interesa, već da interese drugih razmatraju sa dubokom pažnjom, a ne sa ravnodušnošću. Isus nam je vrhovni primer u tom pogledu. Zato Pavle poziva svoje slušaoce da razvijaju hristoliko stanje uma.

Hristoliko stanje uma

Filibljanima 2,1–8 koristi izraze koji potiču iz grčkog korena *phrēn* (ili *phron*). Ovaj koren se upotrebljava da bi se naglasilo korišćenje „čovekove sposobnosti za promišljeno planiranje“ – Johanis P. Lau i Judžin A. Najda, *Grčko-engleski rečnik Novoga zaveta: Zasnovano na semantičkim oblastima*, 2. izdanje, tom 1, str. 324. originala. U ovom kontekstu, u Filibljanima

2,2, Pavle podstiče svoje čitaocima da „isto **misle** [*to auto phronēte*], da imaju istu ljubav, da budu sjedinjeni u duhu i jednomisleni [*to hen phronountes*]“ (naglasio autor). Ovakva usklađenost moguća je samo ako „u **smernosti** [*tapeinophrosynē*] svaki smatra drugoga većim od sebe“ (Filibljanima 2,3; naglasio autor). Vrhunac ovog načina razmišljanja dostiže se u sledećoj izjavi: „Jer ovo da se misli [*phroneite*] među vama što je i u Hristu Isusu“ (Filibljanima 2,5). Pavle poziva Filibljanima da razviju hristolik način razmišljanja, jer jedino takvo razmišljanje može voditi hristolikom delovanju.

Teolozi raspravljaju o tome da li se izraz „ovo“ u Filibljanima 2,5 („ovo da se misli“) odnosi na poniznost spomenutu u Filibljanima 2,1–4 ili na Isusovu krotkost prikazanu u Njegovom stavu opisanom u Filibljanima 2,6–8. U svakom slučaju, Isus je uzor koji treba slediti. Kako kaže Tom Rajt (Tom Wright): „Svi moraju da budu usmereni na nešto izvan sebe; a to nešto je sam Isus Hristos, Car, Gospod i Radosna vest koja je došla da osvoji svet u Njegovo ime“ – Tom Rajt, *Pavle za sve: Pisma iz tamnice: Efescima, Filibljanima, Kološanima i Filimonu (Paul for Everyone: The Prison Letters: Ephesians, Philippians, Colossians, and Philemon)*, London: Society for Promoting Christian Knowledge, 2004), str. 98. originala.

Kao hrišćani, mi smo pozvani da gajimo hristolik način razmišljanja i delovanja. Pavle tvrdi da je Isus bio potpuno svestan toga ko je On (Filibljanima 2,6), a ipak se sam sebe „svesno odrekao“ (Filibljanima 2,7, IHJ – Prevod Instituta za hebrejski jezik) i „ponizio se“ (Filibljanima 2,8). Pavle objašnjava da je (1) Isus „ispraznio sebe“ [„odrekao se sebe“] tako što je „uzeo obličje sluge“, odnosno „rodivši se u obličju čoveka“ (Filibljanima 2,7), kao i da se (2) „ponizio poslušan do smrti“ (Filibljanima 2,8). Ukratko, Isus je postao Sluga (vidi Matej 20,28 i Marko 10,45) i žrtvovao se za spasenje drugih (vidi 2. Korinćanima 8,9; Jevrejima 12,2) u poslušnosti Božjoj volji (vidi Matej 26,39; Rimljanima 5,19). Oni koji imaju hristolik um spremni su da učine isto.

Nedokučiva tajna

U 1. Timotiju 3,16, Pavle daje sažetak Isusove misije. Njegovo utelovljenje, smrt, vaskrsenje, vaznesenje, pa čak i aluzija na propovedanje jevanđelja neznabošcima i obraćenje nekih od njih, prikazani su sa neverovatnom jezičkom sažetosti. I Isusova zemaljska služba i njeni rezultati prikazani su kao sadržaj „tajne pobožnosti“.

Grčka reč *mystērion* („tajna“) pojavljuje se 28 puta u Novom zavetu, uglavnom u Pavlovim poslanicama (21 put). Gotovo uvek, ovaj izraz u Pavlovim spisima nosi značajnu hristoliku težinu. Na primer, u Rimljanima 16,25, Pavle povezuje tajnu sa porukom jevanđelja. Slično tome, u Efescima 3,2.13, on više puta govori o tajni u kontekstu svoje službe neznabošcima. Pavle navodi da mu je „tajna otkrivena“ „otkrivenjem“ (Efescima 3,3), pomoću koga je mogao da ima bolje „razumevanje tajne Hristove“ (Efescima 3,4). Više proučavalaca se slaže da se izraz „tajna Hristova“ može razumeti kao „tajna, to jest, Hristos“. Pavle ovu ideju detaljnije razrađuje u Kološanima poslanici. On govori o „tajni koja je bila sakrivena od postanja svijeta i naraštaja“ (Kološanima 1,26). Dalje, on se poziva na „tajnu ovu među neznabošcima, koja je Hristos u vama, nad slave“ (Kološanima 1,27; vidi takođe Kološanima 2,2; 4,3). U Efescima 6,19, apostol

Pavle spominje svoje delo propovedanja „tajne jevanđelja“ ili „tajne, to jest, jevanđelja“. U Rimljanima 11,25, tajna se odnosi na činjenicu da će jevanđelje stići do neznabožaca. Kasnije, Pavle nagoveštava da je Božja blagodat tajna koju je nemoguće do kraja shvatiti (Rimljanima 11,33). Zaista jeste! Isus je bio voljan da podnese „krst, ne mareći za sramotu“ (Jevrejima 12,2). Kako Pavle kaže u Filibljanima 2,8, Isus se ponizio do smrti – „i to smrti na krstu“.

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

„Jedan posetilac duševne bolnice bio je zapanjen kada je primetio da samo trojica stražara čuvaju stotinu opasnih pacijenata. Upitao je svog vodiča: 'Zar vas nije strah da će ti ljudi nadjačati stražare i pobeći?' 'Nije', glasio je odgovor, 'ludaci se nikada ne ujedanjuju'“ – Majkl P. Grin, *1500 Ilustracija za biblijsko propovedanje*, str. 65. originala. Ova priča ilustruje potencijal za rast koji zajednica propušta zbog nedostatka jedinstva. Nejedinstvo je strašno stanje i nešto što hrišćani treba da izbegavaju po svaku cenu.

Ništa ne može više da ugrozi zdravlje zajednice vernika od nedostatka jedinstva. Zato je Pavle bio toliko zabrinut zbog toga i jasno je rekao da život u jedinstvu nije samo hrišćanska vrlina, već i zapovest: „Ispunite moju radost, da jedno mislite“ (Filibljanima 2,2), i: „Ne gledajte svaki za svoje, nego i za drugih“ (Filibljanima 2,4).

Isus nam je vrhovni primer gledanja na ono što je drugih. On je postao siromašan da bismo mi, kroz Njegovo siromaštvo, postali bogati (2. Korinćanima 8,9). Zato ne treba da nas iznenađuje Pavlov poziv čitaocima da razviju hristolik način razmišljanja. Mi moramo da sledimo Isusov primer, vežbajući poniznost i poslušnost Bogu. Iako možda ne možemo da u potpunosti shvatimo razmere Hristovog poniženja kada je postao čovek, mi znamo dovoljno da bismo mogli da živimo u jedinstvu jedni sa drugima.

Pitanja:

1. Šta znači gledati na ono što je drugih? Na koje načine možemo tu ideju da sprovedemo u delo?
2. Zašto je jedinstvo među vernicima toliko važno? Šta možemo da učinimo da bismo podstakli jedinstvo u crkvi?

POUKA 5

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Filibljanima 2,14.15

Središte proučavanja: Filibljanima 2,12–30; Jakov 2

Hrišćani su pozvani da budu svetlost u mračnom svetu. Isus je rekao: „Vi ste svetlost svetu“ (Matej 5,14, NSP). Slično tome, Pavle je takođe izrazio svoju želju da hrišćani sijaju kao nosioci svetlosti u svetu obuzetom tamom. Njegove reči Filibljanima: „U kojemu svijetlite kao vidjela na svijetu“ (Filibljanima 2,15), veoma su slične poruci upućenoj Efescima: „Jer bijaste negda tama, a sad ste vidjelo u Gospodu: kao djeca vidjela živite“ (Efescima 5,8).

Metafora svetlosti predstavlja snažan misionarski simbol, koji se koristi i u Starom i u Novom zavetu. U Knjizi proroka Isaije, Bog govori svom Sluzi, Mesiji: „Nego te učinih vidjelom narodima da budeš moje spasenje do krajeva zemaljskih“ (Isaija 49,6; uporedi i sa Isaija 42,6). Ovaj stih se u Novom zavetu primenjuje na Isusa (vidi, na primer, Luka 2,32; Jovan 8,12; Jovan 9,5; Dela 26,23), ali se takođe primenjuje i na crkvu (Dela 13,47), jer ona nastavlja Isusovu misiju da bude svetlost svetu.

Pouka za ovu sedmicu ističe tri glavne teme:

1. Razmatraćemo odnos između vere i dela (Filibljanima 2,12.13).
2. Kao hrišćani, pozvani smo da budemo svetlost svetu, da sledimo Isusov trag i delimo svoj život sa drugima.
3. Nevolje i teškoće sa kojima se suočavamo na našem hrišćanskom putu jačaju nas za veće izazove u Božjem delu. One predstavljaju Božja sredstva za razvijanje ključnih osobina koje su neophodne za plodonosnu službu.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

Dvajt L. Mudi (Dwight L. Moody) priča o dvojici ljudi „koji su bili zaduženi za rotirajuće svetlo u svetioniku na obali pogođenoj olujama i punoj stena. Nekako se mehanizam pokvario, i svetlo se nije okretalo. Oni su se toliko plašili da će mornari pomešati to svetlo sa nekim drugim svetlom da su celu noć proveli radeći kako bi svetlo nastavilo da se okreće.“ Mudi zaključuje: „Držimo i mi svoja svetla na pravom mestu, da bi svet video da vera u Hrista nije laž nego

stvarnost“ – Mudi, *Anegdote, incidenti i ilustracije (Anecdotes, Incidents, and Illustrations*, Chicago: Moody Publishers, 1990), str. 36. originala. Isus je koristio metaforu svetlosti da bi pokazao da vera postaje „vidljiva“ kroz dobra dela (Matej 5,16).

Vera i dela

K. S. Luis (C. S. Lewis) daje zanimljivo zapažanje o odnosu vere i dela: „Hrišćani su često raspravljali da li hrišćanina do večnog doma vode dobra dela ili vera u Hrista... Biblija zapravo rešava stvar kada spaja to dvoje u jednoj neverovatnoj rečenici. Prva polovina glasi: 'Gradite spasenje svoje sa strahom i drhtanjem' – što izgleda kao da sve zavisi od nas i naših dobrih dela; ali druga polovina nastavlja: 'Jer Bog je taj koji čini u vama' – što izgleda kao da Bog sve čini, a mi ništa. Plašim se da se s takvim stvarima često susrećemo u hrišćanstvu. Zbunjujuće je, ali ne i iznenađujuće“ – K. S. Luis, *Hrišćanstvo (Mere Christianity*, New York: HarperCollins, 2001), str. 148.149. originala.

Zapravo, Pavle pojašnjava odnos vere i dela u Filibljanima 2,12.13. Iako treba da radimo na svom spasenju, dela nemaju spasonosnu ulogu. Kao što Jakov uči, dela su dokaz prave i spasonosne vere (Jakov 2,18; uporedi sa Jakovom 2,14). Vera bez dela uopšte nije vera. Takva vera je, prema Jakovu, mrtva (Jakov 2,17.26) i beskorisna (Jakov 2,20).

Kada kaže: „Gradite spasenje svoje sa strahom i drhtanjem“, Pavle najverovatnije misli na odgovornost koju svaki hrišćanin ima u vezi sa spasenjem koje je već primio verom, i koje treba da se shvati veoma ozbiljno. U grčkom originalu, fraza „sa strahom i drhtanjem“ stoji na početku rečenice radi naglaska: „Sa strahom i drhtanjem gradite spasenje svoje.“

Teolozi raspravljaju o značenju te fraze i nude više tumačenja, smatrajući da ona podrazumeva: (1) zabrinutost zbog mogućeg neuspeha, (2) stav pokornosti Bogu, (3) poniznu odanost Bogu, ili (4) kombinaciju svega toga. Pavle koristi ovaj izraz i na drugim mestima. U 1. Korinćanima 2,3, „strah“ i „drhtanje“ izražavaju Pavlovu strepnju da ne podbaci u svojoj misiji. U 2. Korinćanima 7,15, te reči ukazuju na Pavlovo poverenje da će Korinćani ispuniti ono što se od njih očekuje (vidi stih 16). U Efescima 6,5, izražavaju važnost osećaja dužnosti. Dakle, u Filibljanima 2,12, „sa strahom i drhtanjem“ naglašava visok stepen odgovornosti koji vernici treba da razviju u vezi sa svojim spasenjem. Njihova dela pokazuju koliko ozbiljno pristupaju toj odgovornosti.

Svetlost svetu

Metafora svetlosti se dosledno koristi u Bibliji kao simbol misije. U Starom zavetu, sam Bog je opisan kao krajnji Izvor svetlosti. Psalmista kaže: „Gospod je videlo moje“ (Psalam 27,1; vidi i Psalam 4,6; Psalam 89,15; Psalam 118,27; Isaija 2,5). Slično, prorok Mihej u ime svog naroda izjavljuje: „Gospod će mi biti vidjelo... Izvešće me na vidjelo“ (Mihej 7,8.9; vidi i Isaija 60,1.2.19.20).

U Isaiji 42,6 i 49,6, Gospodnji Sluga je nazvan „vidjelo narodima“. U Isaiji 49,6 dodatno se kaže: „Da budeš moje spasenje do krajeva zemaljskih.“ Autori Novog zaveta prepoznali su ovu metaforu i dosledno je primenili (Luka 2,32; Jovan 8,12; Jovan 9,5; Dela 13,47; Dela 26,23).

Zanimljivo je da u prvim poglavljima Otkrivenja najznačajniju metaforu za crkvu predstavlja svećnjak. Mnogi teolozi veruju da „ostavljanje prve ljubavi“ u crkvi u Efesu označava opadanje misionarskog žara (Otkrivenje 2,4). Zato Isus upozorava da će, ako se ne pokaju, ukloniti njihov „svjećnjak s mjesta njegova“ (Otkrivenje 2,5).

Kao što je ranije spomenuto, izraz „do krajeva zemaljskih“ pojavljuje se u Isaiji 49,6 u vezi sa svetlošću, a u Delima apostolskim se dva puta koristi da opiše obim misionarske uloge crkve (Dela 1,8; Dela 13,47). Mada se metafora svetlosti ne javlja direktno u tekstu Dela 1,8, može se podrazumevati na osnovu Dela 13,47. To baca dodatno svetlo na Pavlov poziv Filibljanima da sijaju „kao vidjela na svijetu“ (Filibljanima 2,15). Važno je primetiti da Pavle veruje da vernici zaista sijaju kao svetla kada među sobom pokazuju jedinstvo (Filibljanima 2,14). Uostalom: „Poziv da budemo svetlost ujedno je i poziv na zajedništvo svetlosti. Pavle je gledao na hrišćane kao na zajednicu u kojoj se međusobno ohrabruju i jačaju kao deca svetlosti“ (Efescima 5,8.15–20) – Džon M. Teri (John M. Terry), Ebi K. Smit (Ebbie C. Smith) i Džastis Anderson (Justice Anderson), *Misiologija: Uvod u temelje, istoriju i strategije svetske misije* (*Missiology: An Introduction to the Foundations, History, and Strategies of World Missions*, Nashville, TN: Broadman & Holman Publishers, 1998), str. 26. originala.

Osobine za uspešnu službu

Iz opisa Timotija i Epafrodita u Filibljanima 2,19–30 možemo izvesti zaključak o nekoliko ključnih osobina za uspešno služenje. Pavle opisuje Timotija kao nekoga ko: (1) je „istomišljenik“ („jednake misli“ – Daničić-Karadžić) (Filibljanima 2,20), (2) iskreno brine za druge (stih 20), (3) traži „ono što je Isusa Hrista“ (stih 21), (4) ima oprobani karakter (stih 22) i (5) pokazuje duh služenja (stih 22). Grčka reč prevedena kao „istomišljenik“ je *isopsihon*, koja se pojavljuje samo ovde u Novom zavetu, a jednom u Septuaginti (grčki prevod Starog zaveta), u Psalmu 55,13, gde je prevedena kao „to što ja sam“.

Što se tiče Epafrodita, Pavle ga prvo opisuje u odnosu na sebe: on je brat, saradnik i saborac. On je i glasnik (grčki: *apostolos*) koji je bio poslat Pavlu od strane Filibljana i koji je služio njegovim potrebama (Filibljanima 2,25). Ovo pokazuje da je Epafrodit bio veran i lojalan saputnik. Zatim ga Pavle opisuje u odnosu na Filibljanima. Kaže: „Jer željaše od srca vas sve da vidi“ (Filibljanima 2,26), odnosno: „Nedostajete mu.“ To pokazuje da je, kao hrišćanski vođa, Epafrodit duboko voleo one kojima je služio i brinuo o njima. Bio je toliko posvećen da „za djelo Hristovo dođe do same smrti, ne marivši za svoj život“ (Filibljanima 2,30). Ovi ljudi su dali sve za Hristovo delo. Bog očekuje i od nas da damo najbolje od sebe!

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Mi smo potpuno zavisni od Boga za spasenje, koje primamo kroz veru. Pavle nije mogao biti jasniji kada je rekao: „Jer ste blagodaću spaseni kroz vjeru; i to nije od vas, dar je Božji“ (Efescima 2,8). Kroz veru putujemo iz ovog života u budući život. Poslanica Jevrejima to jasno ističe stalnim ponavljanjem izraza „verom“ (vidi Jevrejima 11). Verom Avram „dođe u zemlju obećanu, kao u tuđu... jer čekaše grad koji ima temelje“ (Jevrejima 11,9.10).

Iskustvo spasenja neizbežno vodi ka dobrim delima. Budući da su dobra dela osmišljena da koriste drugima (Galatima 6,9.10), ona nisu prirodna grešnicima (Jeremija 13,23). Zato je Bog taj koji nas osposobljava da ih činimo (Filibljanima 2,13).

Isus je rekao učenicima: „Tako da se svijetli vaše vidjelo pred ljudima, da vide vaša dobra djela“ (Matej 5,16). Ova zapovest naglašava blisku povezanost između dopuštanja našoj svetlosti da sija i činjenja dobrih dela. Čineći dobra dela, vernici osvetljavaju svojom svetlošću ovaj tamni svet. Tama je simbol greha (vidi, recimo, Jovan 3,19.20; Luka 22,53) i njegovih posledica (vidi, na primer, Psalam 82,5; Efescima 4,18). Hrišćani su pozvani da obasjaju ovaj svet „vidjelom jevanđelja slave Hristove“ (2. Korinćanima 4,4), kako bi zasijali onima kojima „bog svijeta ovoga oslijepi razume“ (2. Korinćanima 4,4).

Pitanja:

1. Na koji način su dobra dela povezana sa iskustvom spasenja?
2. Na koje načine možete učiniti da vaša svetlost sija u ovom tamnom svetu?

POUKA 6

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Filibljanima 3,10.11

Središte proučavanja: Filibljanima 3

Pošto je naglasio da vernici svetle u ovom svetu čineći dobra dela usmerena na Hrista, Pavle sada skreće pažnju na neophodnost potpunog oslanjanja na Hrista za spasenje. Apostol izražava zabrinutost zbog uticaja lažnih učitelja koji su promovisali pristup zasnovan na telu, iskrivljujući time jevanđeosku poruku i dovodeći u opasnost celu hrišćansku zajednicu u Filipima. Izgleda da je neka vrsta lažnog učenja, slična onome u Galatiji, unosila zabunu u pogledu toga u šta hrišćani iz neznaboštva treba da veruju i šta da čine kako bi bili spaseni.

Pavle je ovo pitanje shvatao veoma ozbiljno. Na kraju krajeva, jevanđeoska poruka je bila u opasnosti! Toliko je bio zabrinut zbog prodora lažnih učitelja i njihovih učenja da ih naziva „psima“ i „zlim radnicima (poslenicima)“ (Filibljanima 3,2). To su snažni izrazi, kojima se izražavaju prezir i neodobravanje. Baveći se ovim problemima u Filipima, Pavle pruža dragocene pouke o tome kako se nositi sa lažnim učenjima. Te pouke su od suštinskog značaja i za današnju crkvu. Jer, u manjoj ili većoj meri, sve naše crkve su izložene napadima lažnih učitelja.

Pouka za ovu sedmicu ističe tri glavne teme:

1. Radovanje u Gospodu je suprotnost oslanjanju na ljudsku snagu.
2. Iskreno obraćenje vodi ka radikalnoj promeni – od pouzdanja u telo do pouzdanja u Hrista.
3. Poznavanje Hrista je iskustvo koje se postepeno produbljuje. Kako Mu se približavamo, naša bliskost sa Njim sve više raste. Intimnost sa Hristom treba neprestano da se razvija sve do dana kada ćemo Ga videti licem k licu.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

„Kralj Italije i kralj Češke obećali su Janu Husu bezbedan prevoz i zaštitu. Međutim, prekršili su svoja obećanja i Hus je postao mučenik. Tomas Ventvort nosio je dokument koji je potpisao kralj Čarls I, a u kome je pisalo: 'Kralj je obećao da nećeš stradati ni u životu, ni u časti, ni u imetku.'"

Ubrzo posle toga, njegovu smrtnu presudu potpisao je isti monarh. 'Ne uzdajte se u knezove', bile su njegove poslednje reči. 'Bolje je uzdati se u Gospoda nego u bilo koga ili bilo šta drugo' – Pol Li Tan (Paul Lee Tan), *Enciklopedija 7.700 ilustracija: Znaci vremena*, (*Encyclopedia of 7,700 Illustrations: Signs of the Times*, Garland, TX: Bible Communications, Inc., 1996), str. 1525. originala.

Radovanje u Gospodu naspram pouzdanja u telo

U Filibljanima 3,1–3, Pavle izriče upozorenje protiv ponosa zbog ljudskih dostignuća. Opomena „radujte se u Gospodu“ iz prvog stiha izražava pojam koji se često nalazi u Starom zavetu, a naročito u psalmima. Neki upečatljivi primeri obuhvataju i: „Gospode, s tvoje se sile veseli car; i kako mu je velika radost što ti pomažeš!“ (Psalam 21,1); „Radujte se o Gospodu, i pjevajte, pravednici“ (Psalam 32,11); „A pravednik će se veseliti o Gospodu“ (Psalam 64,10; uporedi sa Psalam 97,12); „Obeseli dušu slugu svojega“ (Psalam 86,4); „Jer si me razveselio, Gospode“ (Psalam 92,4); „Neka mu bude mila besjeda moja! Veseliću se o Gospodu“ (Psalam 104,34); „Veliko djelo čini Gospod na nama; razveselismo se“ (Psalam 126,3). Zapravo, radovanje u Gospodu je zapovest koja se više puta naglašava u Petoj knjizi Mojsijevoj (5. Mojsijeva 12,7.12.18; 14,26; 16,11.15; 26,11; 27,7).

U Filibljanima 3,1–3, ideja radovanja pojavljuje se dvaput u nekim engleskim prevodima — „radujte se u Gospodu“ (Filibljanima 3,1) i „radujte se u Hristu Isusu“ (Filibljanima 3,3, NKJV). Međutim, originalni grčki tekst koristi dve različite reči. U Filibljanima 3,1, Pavle upotrebljava izraz *chairō*, koji Novi zavet često koristi za opisivanje radosti i blagostanja. S druge strane, u Filibljanima 3,3, Pavle koristi reč *kauchaomai*, koju biblijski prevod King James često prevodi kao „hvaliti se“, i to kako u Rimljanima (vidi Rimljanima 2,17.23), tako i naročito u 2. Korinćanima, gde se takođe prevodi i kao „slava“ ili „slaviti se“ (2. Korinćanima 5,12; 7,14; 9,2; 10,8.13.15.16; 11,12.16.18.30; 12,1.5.6.9.11). Glagol *kauchaomai* izražava nijansirani osećaj uzvišenog ponosa („hvalimo se [ponosimo se] Hristom Isusom“) ili ushićenja nego *chairō*.

Dakle, originalni tekst koji se prevodi kao „radujte se u Hristu Isusu“ u Filibljanima 3,3 mogao bi se takođe prevesti i kao „hvalite se Hristom Isusom“ (kao u prevodu NRSV i Daničić-Karadžić) ili „slavite se u Hristu Isusu“ (kao u ESV). Pavle koristi snažan izraz kako bi jasno pokazao da su pouzdanje u Hrista i oslanjanje na ljudske napore međusobno isključivi – jedno prirodno isključuje drugo! U tom smislu, Pavlova izjava veoma je slična onoj u Galatima 6,13.14. Pavle prekorava one koji se hvale telom (Galatima 6,13) i izjavljuje da je jedini razlog njegovog hvaljenja Hristov krst (Galatima 6,14).

Reč „telo“ u Filibljanima 3,3 Pavle koristi da označi ljudska dela učinjena sa ciljem postizanja spasenja. Kao što NET prevod kaže, kad je reč o spasenju, mi se ne oslanjamo na ljudske zasluge (Filibljanima 3,3), već u potpunosti zavisimo od Hristovih zasluga. Otuda i Pavlovo hvaljenje u Hristu. Radovati se „u Gospodu“ i „hvaliti se Hristom Isusom“ su paralelni koncepti – kao što kaže Psalam 34,2: „Gospodom se hvali duša moja; neka čuju koji stradaju, pa neka se raduju.“

Od pouzdanja u telo ka pouzdanju u Hrista

Upozorenje protiv ponosa zbog ljudskih dostignuća koje Pavle uvodi u Filibljanima 3,1–3 on dalje razrađuje u stihovima 3,4–6. Izraz „pouzdanje u telo“ ključan je i ponavlja se tri puta. U Filibljanima 3,3 Pavle ga suprotstavlja „hvaljenju Hristom Isusom“, dok u četvrtom stihu tvrdi da ako neko ima razloga da se pouzda u telo, to je on. U Filibljanima 3,5.6, Pavle iznosi sedam razloga zbog kojih je mogao da se hvali: (1) bio je obrezan osmog dana, (2) iz roda je Izrailjevog, (3) iz plemena je Venijaminovog, (4) Jevrejin je nad Jevrejima, (5) bio je farisej, (6) bio je progonitelj crkve, (7) po pravdi zakona – bio je besprekoran. Zanimljivo, lista počinje obrezanjem, a završava besprekornošću, sugerišući da je Pavle ranije verovao da mu ta dostignuća garantuju spasenje. Međutim, kada je upoznao Hrista, uvideo je da su ta dostignuća bezvredna.

U Filibljanima 3,7–9 Pavle suprotstavlja svoj novi život starom. Koristi izraze „dobitak“ i „gubitak“ u koncentričnoj strukturi:

A. „Šta mi beše **dobitak**“ (Filibljanima 3,7a),

B. „to sam radi Hrista smatrao za **gubitak** (štetu)“ (Filibljanima 3,7b),

B' „sve smatram **gubitkom** (štetom)“ (Filibljanima 3,8a),

A' „da Hrista **dobijem**“ (Filibljanima 3,8b).

Ova koncentrična struktura, poznata i kao hijastička struktura, naglašava radikalnu promenu u Pavlovom načinu razmišljanja. Pored imenice „gubitak“ (grčki *zēmia*), Pavle koristi i njen glagolski oblik „izgubiti“ ili „pretrpeti štetu“ (grčki *zēmioō*) u Filibljanima 3,8. Ova pojačana upotreba dodatno ističe promenu njegovog misaonog sklopa. Stavke iz njegovog sedmostrukog autobiografskog spiska onoga čime bi imao pravo da se hvali smatraju se gubitkom u svetlosti „prevažnoga poznanja Hrista Isusa“ (Filibljanima 3,8). Poznanje Isusa Hrista dovelo je sve ono iz Pavlovog ranijeg života u ispravnu perspektivu. Pavle se okrenuo od pouzdanja u telo ka pouzdanju u Hrista (Filibljanima 3,8), od pravednosti zasnovane na Zakonu ka pravednosti usredsređenoj na Hrista, potpuno zavisnoj od vere u Božju blagodati (Filibljanima 3,9).

Poznavanje Hrista kao progresivno iskustvo

U Filibljanima 3,10, Pavle ukazuje da je krajnji cilj njegovog života bio da upozna Hrista. Činjenica da spominje Hristova stradanja, smrt i vaskrsenje sugeriše da upoznavanje Hrista ne podrazumeva samo umno (kognitivno) razumevanje, već pre svega odnosnu (relacijsku) spoznaju, koja se razvija kroz postepeni proces duhovnog rasta (vidi takođe 2. Petrova 3,18). Iako se ova ideja donekle prepoznaje u Filibljanima 3,10, Pavle je dodatno razrađuje u Filibljanima 3,12–16.

Pavle je, štaviše, svestan da će potpunije poznanje Hrista biti ostvareno tek prilikom vaskrsenja (Filibljanima 3,10.11). Ova ideja, čini se, daje kontekst izjavi u Filibljanima 3,12: „Ne kao da već dostigoh ili se već savrših.“ Zatim Pavle objašnjava kako teži cilju opisanom u Filibljanima 3,10.11, predlažući da je zadatak dvostruk: (1) zaboravlja „ono što je za njim“ i (2) seže ka „onom što je pred njim“ (Filibljanima 3,13). Međutim, ove dve stvari ne funkcionišu odvojeno.

Zapravo, Pavle na njih gleda kao na jednu radnju, kada kaže: „Jedno činim“ (Filibljanima 3,13, IHJ). Ova jedinstvena radnja pokrenuta je jasnim ciljem: da teži „nagradi nebeskog Božjeg poziva posredstvom Hrista Isusa“ (Filibljanima 3,14, IHJ). Nagrada i poziv se, verovatno, odnose na istu stvar, kao što kaže i prevod *Good News Translation*: „Nagrada, to jest Božji poziv kroz Hrista Isusa.“ Najverovatnije se radi o metaforama za vaskrsenje, u kome će Pavle potpuno upoznati Isusa Hrista. Do tada, vernici su pozvani da neprestano rastu u poznanju Isusa Hrista, dok teže toj nagradi (Filibljanima 3,15.16).

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Biblija jasno uči da naše spasenje ne zavisi od naših sopstvenih napora. Ovo učenje je snažan razlog da se svakoga dana radujemo u Gospodu. Uostalom, da spasenje zavisi od naših dobrih dela, mi ne bismo imali nikakvu nadu! Sa biblijske tačke gledišta, radost je naš odgovor na ono što je Bog učinio za nas kroz Isusa Hrista. Možda stvari u životu ne idu onako kako bismo želeli ili očekivali. Ipak, imamo razlog da se radujemo, kao što je to divno izraženo u pesmi proroka Avakuma: „Ali ću se ja radovati u Gospodu, veseliću se u Bogu spasenja svojega“ (Avakum 3,18).

U životu istinskog vernika nema mesta za ponos zbog ljudskih postignuća. Kada čovek shvati da spasenje ne zavisi od onoga što mi možemo da učinimo, već u potpunosti od onoga što je Bog učinio i što čini za nas u Hristu, tada se ono što se nekada smatralo dobitkom sada smatra gubitkom, „zbog prevažnog poznanja Hrista Isusa“ (Filibljanima 3,8). Biti sličan Hristu postaje cilj našeg života, a dobra dela prirodno proističu kao posledica. Kao što Pavle potvrđuje na drugom mestu: „Jer smo njegov posao, sazđani u Hristu Isusu za djela dobra“ (Efescima 2,10).

Kao hrišćani, mi smo Božje stvaralačko dobro delo koje je u toku. Upravo na to Pavle misli u uvodnom delu poslanice Filibljanima kada kaže: „Onaj koji je počeo dobro djelo u vama dovršiće ga tja do dana Isusa Hrista“ (Filibljanima 1,6). Dok taj dan ne dođe, pozvani smo da zaboravimo „ono što je za nama“ i da sežemo ka „onom što je pred nama“ (Filibljanima 3,13)!

Pitanja:

1. Razmislite više o ideji da naše spasenje ne zavisi od naših dobrih dela. Zašto je ovo učenje tako radosna vest? Zašto bi to trebalo da nas ispuni nadom?
2. Mnogi ljudi su zaglavljani u vrtlogu samoprezira i optuživanja sebe zbog grehova iz prošlosti. Iako intelektualno prihvataju Hristovo oprosteno, još uvek ga nisu istinski usvojili, pa duboko u sebi ne veruju da im je zaista oprosteno. Zbog toga ne mogu u potpunosti da se oslobode prošlosti. Razmislite više o Pavlovoj izjavi da moramo da

zaboravimo „ono što je za nama“ i da sežemo ka „onom što je pred nama“ (Filibljanima 3,13). Kakvu zapanjuću dozvolu nam ova zapovest daje? Zašto je ova poruka tako oslobađajuća i isceljujuća za ljudsko srce?

POUKA 7

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Filibljanima 4,6

Središte proučavanja: Filibljanima 3,17–4,23

Isus i apostoli predstavljaju hrišćane kao one koji istovremeno žive u dva različita sveta. Isus je rekao: „Podajte dakle ćesarevo ćesaru, i Božje Bogu“ (Matej 22,21). Iako su članovi ljudskog društva, vernici uvek moraju da imaju na umu da već sada uživaju određene privilegije nebeskog građanstva. Štaviše, upozoreni su da traže te darove kao znak svog sjedinjenja sa Hristom: „Ako dakle vaskrsnuste s Hristom, **tražite** ono što je gore gdje Hristos sjedi s desne strane Boga“ (Kološanima 3,1; naglasio autor).

Kao građani nebeske otadžbine, pozvani smo: „Da se vladate kao što prilikuje vašemu zvanju u koje ste pozvani“ (Efescima 4,1). Taj poziv uključuje život ispunjen radošću i mirom, bez obzira na teškoće s kojima se susrećemo u službi Hristu, znajući da je nebeski grad naš krajnji dom (Jevrejima 13,14). Verom je Avram „čekao grad koji ima temelje, kojemu je zidar i tvorac Bog“ (Jevrejima 11,10). Postoji „našljedstvo nepropadljivo, koje neće istruhnuti ni uvenuti, sačuvano na nebesima“ za nas (1. Petrova 1,4).

Pouka za ovu sedmicu ističe tri glavne teme:

1. Članovi nebeske zajednice žive s duhovnom zrelošću, služeći kao uzori dostojni oponašanja.
2. Hrišćanska radost, poput mira, ne zavisi od spoljašnjih okolnosti, jer je ukorenjena u bliskom odnosu sa Bogom kroz Isusa Hrista.
3. Radostan i ispunjen život je moguć, čak i u ovom burnom svetu, ali zahteva poslušnost biblijskim principima.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

Postoji izveštaj o iskustvu dr Tomasa Lembija (Thomas Lambie), koji je „otišao u Etiopiju kao medicinski misionar. Nakon izvesnog vremena pozeleo je da kupi zemlju za misionarsku stanicu. Po etiopskom zakonu nijedno parče zemlje nije moglo da bude prodato stranim državljanima. Zbog velike ljubavi prema Hristu i Etiopljanima, dr Lembi se odrekao američkog državljanstva i

postao etiopski državljanin. Tada je mogao da kupi potrebne posede za svoje delo“ – Pol Li Tan, *Enciklopedija od 7.700 ilustracija: Znaci vremena* (Garland, Teksas: Bible Communications, Inc., 1996), str. 1176. originala.

Na sličan način, vernici su ljudi koji su, zbog ljubavi prema Hristu, spremni da se odreknu svog zemaljskog državljanstva zarad nebeskog državljanstva. Oni sebe vide kao „goste i došljake na Zemlji“ (Jevrejima 11,13).

Građani nebeske otadžbine

Pavle sugerije da hrišćanske vođe treba da budu uzori ili primeri koje drugi treba da slede (Filibljanima 3,17). Ova ideja je u suprotnosti sa ponašanjem lažnih učitelja, koje opisuje kao „neprijatelje krsta Hristovog“ (Filibljanima 3,18). Oni su dalje prikazani kao osuđeni na propast, kao obožavaoci sopstvenih nagona, „kojima je slava u sramu njihovu, koji zemaljski misle“ (Filibljanima 3,19). Nasuprot tome, hrišćani moraju da budu svesni da je njihovo „življenje (državljanstvo) na nebesima“ (Filibljanima 3,20) i da žive u skladu s tim.

Grčka reč prevedena kao „primer“ („ugled“) u Filibljanima 3,17 jeste *symmimētēs*. Ona se pojavljuje samo jednom u Novom zavetu, što sugerije da je Pavle namerno odabrao ovu reč kako bi preneo veoma specifičnu i jedinstvenu poruku. U doslovnom prevodu ona znači „sauglednik“ ili „onaj koji se zajedno sa drugima ugleda na nekoga (u ovom slučaju na Hrista)“ – Vilijam F. Arnt (William F. Arnd) i dr., *Grčko-engleski leksikon Novog zaveta i druge rane hrišćanske literature (A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature)*, Čikago: University of Chicago Press, 2000), str. 958. originala. Pavle je zapravo skovao ovaj izraz „da bi naglasio svoju želju da se u zajednici podstakne trud u nasleđivanju njegovog primera: 'Ugledajte se na mene, svi zajedno!'" – Džerald F. Hotorn, Filibljanima, *Biblijski komentar 'Reč'*, tom 43, str. 217. originala. Ova ideja je slična onome što Pavle kaže u 1. Korinćanima 11,1: „Ugledajte se na mene, kao i ja na Hrista.“ U krajnjoj liniji, Hristos je savršen uzor za hrišćane. U Hristu, vernici mogu postati dobri uzori drugima, kao što Pavle takođe ističe u 1. Solunjanima 2,14: „Jer vi, braćo, prođoste kao crkve Božje koje su u Judeji u Hristu Isusu.“

Kao građani neba, mi moramo da živimo sa ciljem, držeći se nade da će naš Spasitelj doći sa nebesa i preobraziti naša smrtna tela u slavna (Filibljanima 3,20.21). Dok taj dan ne dođe, moramo da „očekivati“ („čekati“) (Filibljanima 3,20) i stajati čvrsto u Njemu (Filibljanima 4,1), uvereni da je naš nebeski status daleko vredniji od zemaljskog.

Radost i mir

Pavle uči da hrišćanska radost i mir ne zavise od spoljašnjih okolnosti. On to jasno pokazuje kada kaže: „Radujte se svagda u Gospodu; i opet velim: radujte se!“ (Filibljanima 4,4). Kao što znamo iz ličnog iskustva, u svetu ispunjenom grehom nemoguće je uvek živeti u savršenim okolnostima. Dakle, kako da se uvek radujemo ako radost zavisi od spoljašnjih okolnosti? U stvari, stalno doživljavanje radosti moguće je samo „u Gospodu“. Ovde vidimo „pravi temelj hrišćanske radosti i prostor u kojme ona napreduje“ – *Filibljanima, Biblijski komentar 'Reč'*, tom 43, str. 173. originala.

Važno je napomenuti da poziv na radovanje u Gospodu nije samo dobar savet – to je zapovest. Život ispunjen radošću Pavlu je toliko važan da se na to poziva tri puta u svojoj poslanici (Filibljanima 3,1; Filibljanima 4,4.10). Kao primer svojim čitaocima (Filibljanima 3,17), on može da ih pozove da se raduju u Gospodu (Filibljanima 3,1; Filibljanima 4,4), jer je i sam to činio (Filibljanima 1,18; Filibljanima 2,17.18; Filibljanima 4,4). Radost je jedna od glavnih tema Pavlove poslanice Filibljanima. Grčki glagol *chairō* („radovati se“) pojavljuje se osam puta (Filibljanima 1,18 – dva puta; Filibljanima 2,17.18.28; Filibljanima 3,1; Filibljanima 4,4.10); glagol *synchairō* („radovati se zajedno“) pojavljuje se dva puta (Filibljanima 2,17.18); a imenica *chara* („radost“) pojavljuje se pet puta (Filibljanima 1,4.25; Filibljanima 2,2.29; Filibljanima 4,1). Ono što ovaj poziv na radost čini još upečatljivijim jeste činjenica da je osoba koja ga je napisala bila u tamnici!

Hrišćanski mir, baš kao i radost, ne zavisi od spoljašnjih okolnosti. Isus je rekao: „Mir vam ostavljam, mir svoj dajem vam; ne dajem vam ga kao što svet daje“ (Jovan 14,27). Opet, takav mir je moguć samo u Gospodu. Isus je rekao: „Ovo sam vam kazao da *u meni* imate mir“ (Jovan 16,33, kurziv dodao autor). Isto tako, kada koristi izraz „mir Božji“, Pavle ukazuje na to da je Bog izvor mira. Ta fraza može takođe da znači „mir koji Bog stvara“ ili „mir koji Bog daje“. Kako god da se tačno razume, vernici mogu da dožive mir „koji prevazilazi svaki um“ (Filibljanima 4,7) samo kroz svoj odnos sa Bogom. Pavle bi rekao da je **mir Božji** (Filibljanima 4,7) moguć samo zato što će „**Bog mira** biti sa vama“ (Filibljanima 4,9; naglasio autor). Ukratko, kako žive vernici koji su svesni svog nebeskog državljanstva? Oni žive sa radošću i mirom.

Uputstva za srećan život

Radostan život ne dolazi slučajno. Neophodno je slediti određene principe, i upravo iz tog razloga Pavle u četvrtom poglavlju poslanice Filibljanima daje niz uputstava, od kojih su mnoga u obliku zapovesti.

„**Radujte se** u Gospodu svagda“ (Filibljanima 4,4a). Ponavljanje: „I opet velim: ‘Radujte se’“ (Filibljanima 4,4b) ukazuje na to da ovu zapovest treba shvatiti veoma ozbiljno.

„**Krotost vaša da bude poznata** svijem ljudima“ (Filibljanima 4,5). „Grčka reč prevedena kao ‘blagost’ (*epieikēs*) je zanimljiv, višeslojan pojam. U kontekstu međuljudskih odnosa ona označava ljubaznost i blagost; u odnosima sa drugima – učtivost i toleranciju; a u pravnim situacijama – popustljivost“ – Grent R. Ozborn (Grant R. Osborne), *Filibljanima: Stih po stih, Ozbornovi komentari Novog zaveta (Philippians: Verse by Verse, Osborne New Testament Commentaries, Bellingham, WA: Lexham Press, 2017)*, str. 167. originala.

„**Ne brinite se ni za šta**“ (Filibljanima 4,6). Ova zapovest se verovatno zasniva na Isusovom učenju: „Ne brinite se za život svoj“ (Matej 6,25; vidi i Matej 6,27.28.31.34). Postizanje ovog stanja ne zvuči lako, zar ne? Pavle nagoveštava da možemo da prevaziđemo brigu tako što ćemo svoje molitve, traženja, zahvalnosti i molbe izneti pred Boga.

„To **mislite**“ (Filibljanima 4,8). Pavle navodi niz vrednosti o kojima treba da razmišljamo: ono što je istinito, pošteno, pravedno, čisto, ljubazno i slavno. Dodaje da su to vrline koje zaslužuju pohvalu.

„Što i naučiste, i primiste, i čuste, i vidjeste u meni, **ono činite**“ (Filibljanima 4,9). Drugim rečima, sledite dobre uzore!

I opet, važno je zapaziti da je rezultat pridržavanja ovih uputstava izražen kroz izuzetnu izjavu: „I Božji mir... čuvaće vaša srca“ (Filibljanima 4,7; IHJ). Samo dva stiha kasnije, Pavle sličnim rečima snažno sugerise da je mir Božji moguć jedino zato što će „Bog mira biti sa vama“ (Filibljanima 4,9).

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Dž. I. Peker (J. I. Packer) je s pravom rekao: „Nedostatak dobrih uzora uvek teži da snizi standarde, a nažalost, dobrih uzora je bilo malo tokom ovog veka“ – Dž. I. Peker, *Neke perspektive o propovedanju*, iz *Propovedanje žive reči (Some Perspectives on Preaching in Preaching the Living Word*, Geanies House, Scotland: Christian Focus, 1999), str. 31. originala. Bog očekuje od nas, kao hrišćana, da popunimo taj nedostatak (Matej 5,13.14). Kao građani nebeske otadžbine, pozvani smo: „Živite pristojno Bogu na svako ugađanje i u svakome dobrom djelu da budete plodni, i da rastete u poznanju Božjemu“ (Kološanima 1,10), sve do dana kada ćemo imati udela u „nasledstvu svetih“ (Kološanima 1,12).

Za sada možemo da uživamo u radosti i miru, čak i usred nepovoljnih okolnosti koje nas okružuju. Takva radost i mir mogući su jedino kroz blizak odnos sa Bogom. Iako možda nema mira na Zemlji, mi možemo da pronađemo mir u Isusu Hristu (Jovan 14,27). Život ispunjen mirom i radošću nije plod slučajnosti. Biblija nam daje niz uputstava kako bismo dostigli izobilan život koji Bog želi za svoju decu. U opštem smislu, nijedan skup uputstava ne može nadmašiti Deset zapovesti. Elen G. Vajt to vešto izražava kada kaže: „Naše blagostanje i sreća zavise od naše nepokolebljive poslušnosti Božjem zakonu... Nijedna od tih deset zapovesti ne može biti prekršena, a da to ne predstavlja nevernost prema Bogu nebeskom. Držati svaku jotu i titlu zakona – to je suštinski važno kako za našu sopstvenu sreću, tako i za sreću svih onih koji su sa nama povezani“ – *Znaci vremena (Signs of the Times)*, 3. mart 1881. godine.

Pitanja:

1. Koji su neki od načina na koje mi, kao hrišćani, možemo da predstavljamo dobre uzore danas, kako u našim crkvama, tako i u društvenim zajednicama?
2. Kakva je veza između poslušnosti zakonu i života ispunjenog radošću i mirom?

POUKA 8

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Kološanima 1,15–17

Središte proučavanja: Kološanima 1,15–20

Biblija kaže da Isus ima prvenstvo u svemu (Kološanima 1,18). Ali šta ta ideja zapravo znači? Mnogi engleski prevodi grčku reč *prōteuō* prevode kao „prvo mesto“ umesto kao „prvenstvo“ (vidi, na primer, prevode NRSV, NASB, CSB, CEB itd.). Glagol *prōteuō* pojavljuje se samo na ovom mestu u Novom zavetu, što sugerise da je pažljivo odabran s određenom namerom. On naglašava Isusovu jedinstvenu i nenadmašnu poziciju. Izvorni tekst implicira da Isusovo vaskrsenje daje Njemu vlast da postane Gospodar nad svim stvarima: „On je početak i **prvorođeni iz mrtvih, da bude on u svemu prvi**“ (Kološanima 1,18; naglasio autor). Drugim rečima, Isus je bio Gospodar po pravu; sada postaje Gospodar u stvarnosti! Sveopšta nadmoć i suverenitet predstavljaju očekivani rezultat Njegove pobede nad smrću. Jovan, pisac Otkrivenja, takođe ističe ovu ideju kada kaže da je Isus „**prvenac iz mrtvih, i knez nad carevima zemaljskima**“ (Otkrivenje 1,5; naglasio autor). Isusova smrt i vaskrsenje neizbežno vode ka Njegovoj vlasti nad svim stvarima.

Pouka za ovu sedmicu ističe dve glavne teme:

1. Isusove titule, onako kako su navedene u Kološanima 1,15–20, naglašavaju Njegovo delo otkupljenja u korist ljudskog roda. On je Slika nevidljivog Boga, Prvorođeni nad svim što je stvoreno, Glava tela i Početak.
2. Isus je došao na ovaj svet da izvrši pomirenje između Boga i čoveka – u naročitom smislu – ali i između Boga i svega stvorenog – u širem smislu.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

„Pastor jedne crkve u Bostonu sreo je jednog dečaka koji je nosio stari, zardali kavez u kome je nervozno lepršalo nekoliko ptica. Pastor je upitao dečaka:

— Sine, gde si nabavio te ptice?

— Uhvatio sam ih napolju, u polju — odgovorio je dečak.

— Šta planiraš da uradiš sa njima?

— Igraću se sa njima, a onda ću ih, pretpostavljam, dati našem starom mačku kod kuće.

Kada mu je pastor ponudio da ih otkupi od njega, dečak je uzviknuo:

— Gospodine, ne želite vi njih, to su samo neke male, divlje ptice i ne znaju baš lepo da pevaju.

Pastor mu je odgovorio:

— Daću ti dva dolara za kavez i ptice.

— U redu, dogovoreno, ali to vam je loša pogodba.

„Razmena je obavljena, a dečak je otišao zviždućući, srećan sa svoja dva sjajna novčića. Pastor je otišao iza crkvene zgrade, otvorio vratašca malog kaveza i pustio ptice koje su se otimale da polete u nebesko plavetnilo.

„Sledeće nedelje doneo je prazan kavez na propovedaonicu i upotrebio ga kao ilustraciju Hristovog dolaska da potraži i spase one koji su – poput ovih ptica – bili osuđeni na propast. Razlika je bila u tome što je Hristos morao da plati našu slobodu svojim vlastitim životom“. – Majkl P. Grin, *1500 Ilustracija za biblijsko propovedanje*, str. 297 i 298. originala.

Kao što ćemo videti, Pavlov prikaz Hrista u Kološanima 1,15–20 je poema koja uzdiže Njegovu ulogu kao Tvorca (Kološanima 1,15–17) i Otkupitelja (Kološanima 1,18–20). U ovih nekoliko stihova, priča o otkupljenju ispričana je neverovatno sažetim i snažnim rečima.

Isusove titule i Njegovo otkupiteljsko delo

Kološanima 1,15–20 je himna u slavu Isusa Hrista zbog Njegovog otkupiteljskog dela. Primenjujući različite titule na Isusa, Pavle se oslanja na Stari zavet kako bi pokazao da je Isus ispunjenje starozavetnih obećanja.

Obličje Boga što se ne vidi (Kološanima 1,15). Izraz „obličje Boga što se ne vidi“ ukazuje na pravu ljudsku prirodu Isusa, odnosno na Njegovo ovaploćenje. Grčka reč prevedena kao „obličje“ jeste *eikōn*, koja se u biblijskom zapisu često koristi da označi predstavu ili prikaz nečega. Tako se, na primer, statua Navuhodonosora u tekstu Danilo 2,31–3,18 više puta naziva *eikōn* u Septuaginti, grčkom prevodu Starog zaveta. Naravno, koncept predstave može se pratiti unazad do 1. Mojsijeva 1,26.27, gde se za Adama kaže da je stvoren po obličju Božjem. Isus je došao na svet kao Drugi Adam da predstavi i otkrije Boga. Ova misao znači da bi Bog Otac, da je došao na svet umesto Isusa, bio isti kao Isus.

Rođen pre svake stvari (Kološanima 1,15). Sve titule koje Pavle pripisuje Isusu u Kološanima 1,15–18 naglašavaju Njegovu nadmoćnost, svaka ističući različit aspekt Njegovog otkupiteljskog dela. Titula „rođen pre svake stvari“ u petnaestom stihu nagoveštava sličnu titulu u osamnaestom stihu: „prvorodeni iz mrtvih“, i povezana je sa njom. Pavlova upotreba termina „prvorodeni“ ima koren u Starom zavetu. Ova titula se obično tumači na dva načina: (1) prikazuje Isusa kao Vladara nad svim što je stvoreno i time naglašava Njegovu jedinstvenost i nadmoćnost; (2) prikazuje Isusa kao večnog Stvoritelja svega koji je postojao i pre utelovljenja. Na kraju krajeva, „jer kroz njega bi sazdana sve... sve se kroza Nj i za Nj sazda“ (Kološanima 1,16), i „On je pre svega“ (Kološanima 1,17). Nema potrebe favorizovati jedno tumačenje nauštrb drugog, jer se ona međusobno dopunjuju.

Glava tela (Kološanima 1,18). Kao i druge metafore koje se u Novom zavetu primenjuju na Isusa, izraz „glava tela“ ukazuje na Isusov autoritet nad crkvom, ali i na Njegovu brižnost prema njoj. Kao Glava crkve, Isus omogućava njen rast (Efescima 4,15), hraneći je i podupirući je (Kološanima 2,19; Efescima 5,29.30). I što je najvažnije, On je spasava (Efescima 5,23) zato što je voli (Efescima 5,2.25). Na neki način, metafora Glave je vrlo slična slici Pastira. Kao takav, Isus vodi crkvu „na izvore žive vode“ (Otkrivenje 7,17); poznaje je i ona poznaje Njega (Jovan 10,14); i voli je do te mere da daje svoj život za nju (Jovan 10,11.15), sa ciljem da joj daruje večni život (Jovan 10,28).

Početak (Kološanima 1,18). Slika Isusa kao Početka svega nije retka u Novom zavetu. U većoj ili manjoj meri, sve upotrebe ove slike imaju uporište u tekstu 1. Mojsijeva 1,1. Tako, iako Matej 1,1 ne koristi reč „početak“, izraz „knjiga rodoslova Isusa Hrista (pleme Isusa Hrista)“ aludira na Prvu knjigu Mojsijevu (vidi 1. Mojsijeva 5,1; takođe i 1. Mojsijeva 2,4). Jevanđelje po Marku započinje rečima: „Početak jevanđelja Isusa Hrista“ (Marko 1,1), što, prema mišljenju mnogih teologa, podseća na 1. Mojsijevu 1,1. Jevanđelje po Jovanu počinje izjavom: „U početku beše Reč“ (Jovan 1,1), a zatim nastavlja: „Ona beše u početku u Boga“ (Jovan 1,2). Slično, Jovan započinje svoju prvu poslanicu aludirajući i na svoje Jevanđelje i na Prvu knjigu Mojsijevu (1. Jovanova 1,1). Kasnije kaže: „Poznaste Onoga koji nema početka“ (1. Jovanova 2,13.14). Na kraju, u Otkrivenju, Jovan Isusu pripisuje titulu: „Početak stvorenja Božjega“ (Otkrivenje 3,14). Dakle, titula „Početak“ (Kološanima 1,18) ukazuje na Isusovu ulogu kao Tvorca i Otkupitelja.

Prvorođeni iz mrtvih (Kološanima 1,18). Pavlova upotreba izraza „prvorođeni iz mrtvih“ (Kološanima 1,18) vrlo je slična Jovanovoj u Otkrivenju 1,5. Oba autora verovatno imaju u vidu Psalam 89,27: „I ja ću ga učiniti prvencem, višim od careva zemaljskih.“ U izvesnom smislu, Psalam 89 je komentar na tekst 2. Samuilova 7,8–16, gde se opisuje Božji zavet sa Davidom. Pažljivo čitanje Psalma 89 ipak otkriva da se u krajnjoj liniji tekst odnosi na Nekoga većeg od običnog čoveka (vidi, na primer, Psalam 89,29.36). Novi zavet pokazuje da je Isus eshatološki Sin Davidov (vidi, recimo, Matej 1,1). Kada Pavle koristi titulu „prvorođeni“ za Isusa (Kološanima 1,18), on govori o Njemu kao o ispunjenju Božjeg zavetnog obećanja datog Davidu.

Isusovo delo pomirenja

Sve što je Isus učinio (Kološanima 1,15–18) dovodi do toga da On ima prvenstvo u svemu (Kološanima 1,18). Prema Pavlu, Hristos je sve to zato što se „u Njega useli sva punina“ (Kološanima 1,19). Drugim rečima, Isus je bio u potpunosti Bog u isto vreme kada je bio i u potpunosti čovek. Kao takav, ispunio je sve preduslove potrebne za pomirenje čoveka sa Bogom (Kološanima 1,20–22). U Efescima 2,14–17, Pavle koristi jezik pomirenja u vezi sa idejom da je Isus došao na svet da bude naš mir (Efescima 2,14), na taj način i tvoreći mir (Efescima 2,15) i propovedajući mir (Efescima 2,17). Ne samo čovek, već će i „čitava Božja tvorevina biti i umirena i pomirena, i tako će potpuna harmonija biti obnovljena“ – Grent R. Osborn (Grant R. Osborne), *Poslanice Kološanima i Filimonu: stih po stih, Ozbornovi komentari Novog zaveta (Colossians & Philemon: Verse by Verse, Osborne New Testament Commentaries, Belingem, Vašington: Lexham Press, 2016), str. 46. originala.*

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

U Kološanima 1,15–20, Isus je predstavljen kao uzvišeni Gospodar svega stvorenog. On je naš Gospod! Isusova uzvišena vlast zasniva se na činjenici da je On vaskrsao iz mrtvih kao pobednik, da bi postao naš Car i Posrednik u nebeskoj Svetinji. Mi možemo da Mu verujemo i da Mu se u potpunosti predamo, s uverenjem da će nas On obnoviti prema Svom obličju. Pavle kaže da nas je Bog „odredio da budemo jednaki obličju Sina Njegova, da bi On bio prvorođeni među mnogom braćom“ (Rimljanima 8,29).

U Isusu Hristu mi imamo obećanje potpune obnove. „Kroz krv krsta Njegovog“ sada imamo mir sa Bogom (Kološanima 1,20). Kao što je Isaija vekovima ranije prerekao, Isus je došao da bude Knez mira (Isaija 9,6; uporedi sa Efescima 2,14). Dalje Isaija kaže: „Kazna za naš mir bila je na Njemu“ (Isaija 53,5). Pavle potvrđuje u Rimljanima 5,10 da „smo se pomirili sa Bogom smrću Sina Njegova dok smo još bili neprijatelji“.

Biblija nas uči da je Isus naš Tvorac i Otkupitelj. On je došao na ovaj svet i umro na krstu da bi nas otkupio za Sebe. Onaj koji nas je stvorio (Jovan 1,1–3) isti je Onaj koji je došao u telu (Jovan 1,14) „da dâ dušu svoju u otkup za mnoge“ (Matej 20,28). Svojom smrću i vaskrsenjem pobedio je greh i smrt i zadobio prvenstvo nad svim što je stvoreno na nebu i na zemlji. Dakle, zato što „je od Njega i kroz Njega i u Njemu sve, Njemu slava vavijek. Amin!“ (Rimljanima 11,36).

Pitanja:

1. Šta znači biti jednak Isusovom obličju? Na koje praktične načine vidite kako se to delo preobražaja, Božijom blagodaću, odvija u vašem životu?
2. Kako je Isus Gospodar vašeg života? Šta za vas znači Njegovo prvenstvo nad svim stvarima? Na koji način vam Njegovo prvenstvo uliva nadu?

POUKA 9

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: 2. Korinćanima 5,21

Središte proučavanja: Kološanima 1,21–29; Rimljanima 5; 2. Korinćanima 5,18–21

U svojoj poslanici Kološanima, Pavle uči da u Hristu imamo sve. Isus je naš Tvorac i Otkupitelj. Apostol razvija ovu misao pripisujući Isusu titule koje odražavaju ono što je On učinio za nas. Isus je Glava crkve, Početak i Prvorođeni iz mrtvih, što rezultira Njegovom nadmoćnošću u svemu (Kološanima 1,18). Pavle takođe kaže da je „Ocu bilo po volji da se u Njemu nastani sva punina“ (Kološanima 1,19). Drugim rečima, Pavle tvrdi da je Isus Bog! Jednostavno rečeno, Pavle nam poručuje da Isus čini ono što čini zato što jeste ono što jeste! Kao potpuni Bog, On je sposoban da stvara i da otkupljuje. U Kološanima 1,19.20, Pavle implicira da su Bogu bile po volji dve stvari: (1) da se u Isusu nastani sva punina, i (2) da kroz Isusa sve pomiri sa Sobom. Ove dve ideje pokazuju da su Isusov božanski status i Njegovo delo pomirenja nerazdvojivi.

Pouka za ovu sedmicu naglašava tri glavne teme:

1. Bog preduzima prvi korak u pomirenju sa nama. U tu svrhu poslao je Isusa na ovaj svet da vrati čovečanstvo Sebi. Ali, kao odgovor, mi moramo da „ostanemo u veri“ i ne smemo da se „udaljimo od nade jevanđelja“ (Kološanima 1,23).
2. U našem radu za Hrista, moramo da imamo na umu da smo mi samo Njegovi saradnici u jednom mnogo većem božanskom planu.
3. Sila jevanđelja nas vodi ka duhovnoj zrelosti i spasenju u Isusu Hristu.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

„Roditelji Elizabet Baret Brauning (Elizabeth Barrett Browning) su se toliko protivili njenom braku sa Robertom Brauningom (Robert Browning) da su je se odrekli. Gotovo svake sedmice, Elizabet je pisala pisma ljubavi svojoj majci i ocu, moleći ih za pomirenje. Nikada joj nisu odgovorili. Posle deset godina pisanja pisama, Elizabet je dobila veliki paket poštom. Otvorila ga je. Na svoje zaprepašćenje i slomljeno srce, u kutiji su bila sva njena pisma roditeljima. Nijedno nije bilo otvoreno!

„Danas ta ljubavna pisma spadaju među najplešna dela klasične engleske književnosti. Da su njeni roditelji otvorili i pročitali makar neka od njih, možda bi došlo do pomirenja. Biblija je Božje pismo pomirenja nama. Trebalo bi da ga otvaramo i čitamo pažljivo i često“ – Majkl P. Grin, *1500 ilustracija za biblijsko propovedanje*, str. 297. originala.

Pomirenje, vera i nada

Biblija jasno pokazuje da je Bog bio taj koji je započeo proces pomirenja čovečanstva sa Sobom. Kada su naši praroditelji pali u greh, Bog je došao u Edemski vrt da ih potraži (1. Mojsijeva 3,9). Pavle kaže da „smo se pomirili s Bogom smrću Sina Njegova dok smo još bili neprijatelji“ (Rimljanima 5,10). Ovo učenje odražava Pavlova osećanja izražena u Kološanima 1,21.22. Važno je napomenuti da je Božja inicijativa u ostvarivanju pomirenja glavna tema u Rimljanima 5,5–11, što se može videti i u sledećoj tabeli.

Rimljanima 5,6	„ Još kad slabi bjesmo,	Hristos umrije u vrijeme svoje za bezbožnike.“
Rimljanima 5,8	„ Još kad bijasmo grješnici ,	Hristos umrije za nas.“
Rimljanima 5,10	„Dok smo još bili neprijatelji ,	pomirili smo se s Bogom smrću Sina Njegova.“

Postoji jasna paralela između šestog, osmog i desetog stiha (vidi i Efescima 2,4.5). Dok smo još uvek bili slabi, dok smo bili grešnici i neprijatelji, Hristos je umro za nas i time nas pomirio sa Bogom. Pavle se takođe dotiče ove teme i na nekim drugim mestima, sa manjim izmenama, kao što pokazuje i sledeća tabela.

Odlomak	Krajnji „agent“	Delo	„Pacijent“	Dobitnik	„Agent“ posrednik
2.Korinćanima 5,18	Bog	koji pomiri	nas	sa Sobom	kroz Isusa Hrista
2.Korinćanima 5,19	Bog	pomiri	svet	sa Sobom	u Hristu
Kološanima 1,20	Bog	pomiri	sve	sa Sobom	kroz Njega (Hrista)
Efescima 2,4.5	Bog	koji je voleo i oživeo	nas		(zajedno) s Hristom

Bog je uvek i krajnji „agent“ i pokretač procesa pomirenja. U Galatima 4,4.5, Pavle koristi jezik posinovljenja kako bi opisao Božju inicijativu u pomirenju nas sa Sobom. Baš kao što Jovan slikovito kaže: „Mi ljubimo Njega jer je On najpre ljubio nas“ (1. Jovanova 4,19). Pomirenje je omogućeno Hristovom smrću (Rimljanima 5,6; 2. Korinćanima 5,21; Kološanima 1,20; Efescima 2,13.16, itd.), a njegov rezultat je mir sa Bogom (Efescima 2,14–19). Pošto smo usvojeni kao Božja deca (Rimljanima 8,15; Galatima 3,26; Galatima 4,4–6; 1. Jovanova 3,1.2), naš uzvišeni položaj, kroz veru u Isusa Hrista, daje nam pristup Bogu (Rimljanima 5,2; Efescima 2,18; Efescima 3,12; Jevrejima 10,19–22).

Kao odgovor na Božju inicijativu, mi moramo da „ostanemo u veri“ i da ne „odstupimo od nade jevandělja“ (Kološanima 1,23). Vera i nada su hrišćanske vrline koje idu ruku pod ruku (1.

Korinćanima 13,13; Galatima 5,5; 1. Solunjanima 1,3; 1. Solunjanima 5,8; 1. Petrova 1,21). Mi se za svoje spasenje oslanjamo na veru i nadu u Boga (1. Petrova 1,21), a ne na ljudska dostignuća.

Učesnici u jednom mnogo većem planu

U Kološanima 1,25, Pavle izjavljuje da je „postao sluga po naredbi Božjoj, koja mi je dana među vama da ispunim riječ Božju“ (Kološanima 1,25). Pavle je znao da njegova služba nije cilj sama po sebi. On je bio samo učesnik u jednom mnogo većem planu. U suprotnom, kako bi mogao da se raduje svojim stradanjima (Kološanima 1,24)? Samo onaj ko zna da su naša trpljenja u ovom svetu samo trenutne neprijatnosti u poređenju sa „izobilnom i večnom slavom“ koju Bog priprema za nas (2. Korinćanima 4,17), može da se raduje u njima. Pavle potvrđuje da se ispunjenje reči Božje odnosi na „tajnu koja je bila sakrivena od postanja svijeta i naraštaja, a sad se javi svetima Njegovijem“ (Kološanima 1,26). Zaista, Pavle je razumeo da je on samo učesnik u jednoj priči koja je mnogo veća od njega samog.

Radi ispunjenja svoje večne namere, Bog je tokom vekova pozivao mnoge ličnosti da odigraju svoju ulogu u priči o iskupljenju. Na primer, Josif isprva nije shvatao da Bog upravlja događajima kako bi sačuvao narod kroz koji će doći obećani Mesija. A ipak, upravo to je Bog i činio, vodeći događaje. Na putu ka Egiptu, „neko vreme Josif se predao nekontrolisanom bolu i strahu. Ali, **po Božjoj promisli**, čak je i to iskustvo trebalo da bude blagoslov za njega. Za nekoliko sati naučio je ono što možda ne bi naučio ni za mnogo godina“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 213. originala, naglasio autor. Na kraju, godine su naučile Josifa da je Bog vodio sve događaje „da se sačuva u životu mnogi narod“ (1. Mojsijeva 50,20).

A kako je sa drugim biblijskim ličnostima? Ima ih toliko mnogo da je nemoguće govoriti o svima (vidi Jevrejima 11). Na primer, šta je sa knjigom o Ruti? U svetlu šire biblijske naracije, Rutina priča pokazuje da Bog deluje čak i onda kada izgleda da ne deluje. Ruta je imala važnu ulogu postavši prabaka Davida, velikog izraelskog cara (Ruta 4,13.21.22). I ona je bila samo jedan lik u jednoj mnogo većoj priči. Bog je sklopio savez sa Davidom, obećavši mu da će podići njegovo potomstvo posle njega i „utvrditi presto carstva njegovog doveka“ (2. Samuilova 7,12.13). Ovo obećanje se konačno ispunjava u Isusu, eshatološkom Sinu Davidovom (Matej 1,1). Bog upravlja svim događajima na Zemlji radi ispunjenja svoje večne namere u Isusu Hristu! Ta svrha jeste tajna koja je bila sakrivena, ali je sada otkrivena (Kološanima 1,26).

Zrelost u Hristu

Kao hrišćani, pozvani smo da duhovno sazrevamo verujući i primenjujući Reč Božju u svom životu. Pavle naglašava da je cilj jevanđelja „da pokaže svakog čoveka savršena u Hristu Isusu“ (Kološanima 1,28). Bog želi da rastemo dok se pripremamo za drugi Hristov dolazak, znajući da će „onaj koji je započeo dobro delo u vama dovršiti ga do dana Isusa Hrista“ (Filibljanima 1,6).

Duhovni rast podrazumeva najmanje tri stvari. Prvo, moramo da rastemo u veri. Pavle je, obraćajući se Korinćanima, jasno stavio do znanja da očekuje da njihova vera raste (2. Korinćanima 10,15). Slično tome, u 2. Solunjanima 1,3, Pavle zahvaljuje Bogu što „vaša vera

veoma raste“. Drugo, moramo da rastemo u znanju. Petar nas upozorava da „rastemo u blagodati i poznanju Gospoda našega i Spasitelja Isusa Hrista“ (2. Petrova 3,18; vidi takođe 2. Petrovu 1,3). Isto tako, Pavle podstiče Kološane da „žive pristojno Bogu“ i da „rastu u poznanju Božjemu“ (Kološanima 1,10). Treće, moramo da rastemo u ljubavi. Tako Pavle kaže u 1. Solunjanima 3,12: „A vas Gospod da umnoži, i da imate izobilnu ljubav jedan k drugome i k svima, kao i mi k vama“ (vidi i Filibljanima 1,9). Očigledno je da duhovni rast dolazi od Boga. Vernici su pozvani da rastu „za rast Božji“ (Kološanima 2,19; vidi i Filibljanima 1,6; 1. Korinćanima 3,6.7; 2. Korinćanima 9,10).

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Izuzetno je ohrabrujuće znati da Bog preuzima inicijativu u našem spasenju, zar ne? Da nije bilo Njegovog prvog koraka ka nama, da li bismo mi mogli sami da Mu se približimo? Svakako ne! Kao što je Vilson Touzer jasno rekao: „Pre nego što čovek može da traži Boga, Bog mora najpre da potraži čoveka“ – A. V. Touzer (A. W. Tozer) i V. L. Siver (W. L. Seaver), *Molitva: Zajedništvo s Bogom u svemu – sabrani uvidi A. V. Touzera (Prayer: Communing with God in Everything—Collected Insights from A. W. Tozer, Chicago: Moody Publishers, 2016), str. 238.* originala.

Biblija pokazuje da je Bog preuzeo inicijativu, ne samo na kosmičkom nivou, tražeći onu jednu ovcu koja je zalutala (našu planetu Zemlju), već i na ličnom nivou. Zar upravo to nije ono što je Isus učinio sa Samarjankom na studencu (Jovan 4,1–42), sa Natanailom (Jovan 1,48) i mnogim drugima?

Iako Bog preuzima inicijativu da nas spase, ne smemo zaboraviti da On od nas očekuje da odgovorimo na Njegovu ljubav tako što ćemo Ga zauzvrat voleti i odigrati svoju ulogu u Njegovom božanskom planu kosmičkog spasenja. Bog može da nas upotrebi uprkos našim slabostima i ograničenjima. U Njegovoj sili i snazi možemo da učinimo više nego što mislimo. Ipak, moramo da imamo na umu da smo mi samo učesnici u božanskoj priči koja je mnogo veća od naših pojedinačnih delova tog narativa. Jednog dana ćemo moći potpunije da razumemo kakvu su ulogu naše lične priče imale u velikom narativu otkupljenja. Do tada, Bog želi da rastemo u veri, znanju i ljubavi, kao oruđa pomirenja i nade!

Pitanja:

1. Na koje načine vas je Bog tražio u prošlosti? Podelite jedno iskustvo sa razredom/grupom.
2. Kakvu ulogu vi imate u velikom planu spasenja? S kim ste podelili svoju priču o Božjoj otkupiteljskoj ljubavi? Kako je vaša priča već na značajan način uticala na živote drugih?

POUKA 10

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Kološanima 2,16.17

Središte proučavanja: Kološanima 2

U zaključku prvog poglavlja Poslanice Kološanima, Pavle izražava želju da njegovi čitaoci rastu u zrelosti u Hristu (Kološanima 1,28). A u drugom poglavlju iste poslanice, on razrađuje ovu ideju. Kološanima 2,1–5 postavlja osnovu za ono što sledi. Pavle želi da njegovi čitaoci budu „usklađeni u ljubavi“ („da se stegnu u ljubavi“ – Daničić-Karadžić) (Kološanima 2,2; naglasio autor), da budu „u svakome bogatstvu punoga razuma, na poznanje tajne Boga Oca i Hrista“ (Kološanima 2,2; naglasio autor), i da učvrste svoju veru u Hrista (Kološanima 2,5; naglasio autor). Ukratko, Pavle želi da njegovi čitaoci rastu u svojoj veri, u poznavanju tajni Boga i u ljubavi prema Hristu i jedni prema drugima. U suštini, Pavle svoju publiku poziva da budu „potpuni“ u Hristu ili, drugim rečima, da pokažu „zrelost“ u ispoljavanju svoje vere. U Kološanima 2,6–23, Pavle daje više detalja o tome kako se ovaj cilj može postići.

Pouka za ovu sedmicu ističe dve glavne teme:

1. Potpunost u Hristu podrazumeva poznavanje Njega i rast u Njemu, što nas štiti od zabluda koje donose lažni učitelji.
2. Potpunost u Hristu takođe podrazumeva potpuno pouzdanje u Njega, a ne u propise, za lično spasenje. Važno je napomenuti da krst ceremonijalni zakon čini nepotrebnim, ali to ne čini sa moralnim zakonom. Starozavetni ceremonijalni događaji bili su samo senke budućeg Hristovog dela i Njegove žrtve. Ti simboli su ispunjeni sa Njegovom smrću. Ipak, Deset zapovesti, uključujući i sedmi dan, subotu, i dalje važe za hrišćane.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

„Kada je Džejms Garfield (James Garfield), koji je kasnije postao predsednik Sjedinjenih Američkih Država, bio direktor koledža Hiram u Ohaju, jedan otac ga je upitao da li bi program studija njegovog sina mogao da bude skraćen, kako bi mogao da završi školovanje za kraće vreme. ‘Naravno’, odgovorio je Garfield. ‘Ali sve zavisi od toga šta želite da napravite od svog dečaka. Kada Bog želi da stvori hrast, uzme sto godina. Kada želi da stvori tikvu, treba mu samo dva meseca’” – Majkl P. Grin, *1500 ilustracija za biblijsko propovedanje*, str. 356. originala.

Pavle je rekao: „Uzdajući se u ovo isto da će onaj koji je počeo dobro djelo u vama dovršiti ga tja do dana Isusa Hrista“ (Filibljanima 1,6). Komentarišući Davidov duhovni put, Alan Redpat izražava istu misao: „Obraćanje duše je čudo jednog trenutka, ali oblikovanje sveca je zadatak za ceo život“ – Alan Redpat (Alan Redpath), *Stvaranje Božjeg čoveka: Pouke iz Davidovog života (The Making of a Man of God: Lessons from the Life of David)*, Grand Rapids, MI: Fleming H. Revell, 2013), iz *Predgovora*.

Poznavanje Hrista i rast u Njemu

Čitajući Poslanicu Kološanima, možemo zaključiti da je Pavle bio veoma zabrinut zbog prodora lažnih učitelja u crkvu. Ova zabrinutost verovatno je izražena rečenicom: „Hoću dakle da vi znate koliku borbu imam za vas“ (Kološanima 2,1). U ovom kontekstu, izraz „borba“ verovatno znači „teskoba“ ili „zabrinutost“ – Vilijam F. Arnt i dr., *Grčko-engleski rečnik Novog zaveta i druge rane hrišćanske literature*, str. 17. originala. Grčka reč prevedena kao „borba“ koristi se i na drugim mestima u vezi sa borbom protiv ljudskog ili duhovnog protivljenja (na primer, 1. Solunjanima 2,2). U ovom kontekstu, ona se koristi da opiše apostolov „neumorni trud – intenzivno nadmetanje i borbu za širenje, rast i učvršćivanje vere kao cilj njegove misije“ — Dejvid Dž. Vilijams (David J. Williams), *Pavlove metafore: Njihov kontekst i karakter (Paul's Metaphors: Their Context and Character)*, Grand Rapids, MI: Baker Academic, 1999), str. 290. originala.

Izraz „borba“ potiče iz sveta sporta, tačnije iz atletskih nadmetanja. Zbog toga ukazuje na ideju iscrpljujućeg napora. Ovi podaci pokazuju da Pavle nije posmatrao suočavanje sa lažnim učenjima kao nešto beznačajno. Da li bi i mi trebalo tako da ga posmatramo? Vrlo verovatno je da se Pavlova borba ili nadmetanje za Kološane odnosila upravo na njegove molitve za njih. Pavle se molio da njihova srca budu ojačana kako ne bi bila zavedena lažnim učenjima. Želeo je „da se utješe srca njihova, i da se stegnu u ljubavi, i u svakome bogatstvu punoga razuma, na poznanje tajne Boga Oca i Hrista“ (Kološanima 2,2).

Koncept „poznanja“ je veoma važan u Poslanici Kološanima. Kroz celu poslanicu Pavle želi da njegovi čitaoci imaju poznanje o „blagodati Božjoj u istini“ (Kološanima 1,6); o Božjoj „volji u svakoj premudrosti i razumu duhovnome“ (Kološanima 1,9); o „bogatstvu slave tajne ove među neznabošcima, koje je Hristos u vama, nad slave“ (Kološanima 1,27); o „tajni Boga Oca i Hrista“ (Kološanima 2,2). Dakle, ukratko, Pavle pokazuje da je protivotrov za lažna učenja poznanje Boga i Hrista (Kološanima 2,1–4.8). To poznanje dolazi iz Božje reči, na šta Pavle ukazuje u Kološanima 3,16: „Riječ Hristova da se bogato useli među vas, u svakoj premudrosti učeći i svjetujući sami sebe sa psalmima i pojanjem i pjesmama duhovnijem, u blagodati pjevajući u srcima svojim Gospodu.“

Hristos, naša jedina Nada za spasenje

U Kološanima 2,11–15, Pavle uzdiže Hristovo delo spasenja učinjeno za nas. U Hristu smo obrezani „obrezanjem nerukotvorenim“ (Kološanima 2,11), što znači da je to delo Hrista u našem srcu. „Jer kada ste se krstili, tada ste sa Hristom bili sahranjeni, te ste s Njim i

uskrsnuti...“ (Kološanima 2,12; NSP). Drugim rečima, Bog nas je oživeo sa Hristom i „oprostio nam je sve naše prestupe“ (Kološanima 2,13; IHJ). Ukratko, Pavle poručuje da je Hristos naše jedino utočište i nada za spasenje.

Međutim, neke Pavlove izjave u drugom poglavlju Kološanima poslanice, naročito u stihovima 11–23, često se danas tumače kao da apostol govori o ukidanju Deset zapovesti; konkretnije, tvrdi se da sedmični dan odmora, subota, više nije važeća niti obavezujuća za hrišćane. Nasuprot toj tvrdnji, drugo poglavlje Poslanice Kološanima ne govori o ukidanju Deset zapovesti. Pavle u više navrata, kako u Poslanici Kološanima, tako i u drugim poslanicama, podrazumeva da su Deset zapovesti i dalje obavezujuće za hrišćane, što se vidi iz sledećih odlomaka.

Pavle citira petu zapovest u Efescima 6,2.3, šestu, sedmu i osmu u Rimljanima 13,9, a desetu u Rimljanima 7,7 (i takođe u Rimljanima 13,9). U Kološanima 3,20 ponavlja poziv koji se nalazi u Efescima 6,1: „Djeco, slušajte svoje roditelje“. Na osnovu Efescima 6,1–3 može se zaključiti da se ovaj poziv (i u Efescima 6,1 i u Kološanima 3,20) zasniva na važenju pete zapovesti (Efescima 6,2.3; uporedi sa 2. Mojsijevom 20,12). U svim tim odlomcima podrazumeva se da Deset zapovesti ostaju obavezujuće za vernike i pod novim zavetom. Dodatno, liste poroka i vrlina u Pavlovim poslanicama – a posebno lista poroka u Kološanima 3,5–9 – imaju kao pozadinu Deset zapovesti (vidi Dejvid V. Pao [David W. Pao], *Poslanica Kološanima i Poslanica Filimonu; Zondervan egzegetski komentar Novoga zaveta [Colossians & Philemon, Zondervan Exegetical Commentary on the New Testament, Grand Rapids, MI: Zondervan, 2012], str. 220. originala).*

Jedan neadventistički teolog priznaje: „Postoje dobri razlozi da se veruje... da su Deset zapovesti i dalje obavezujuće za nas. Kada Isus, na primer, govori o 'zapovestima', jasno je da misli na Deset zapovesti (Luka 18,20). Slično, kada Pavle govori o zakonu u Rimljanima 7,7, on misli na Deset zapovesti“ — Ijan D. Kembel (Iain D. Campbell), *Tumačenje Druge knjige Mojsijeve, Otvoreno razmatranje (Opening up Exodus, Opening Up Commentary, Leominster, Velika Britanija: Day One Publications, 2006), str. 83. originala.*

Što se tiče sedmog dana – subote – svedočanstva iz Novog zaveta ukazuju na to da je svetkovanje sedmog dana i dalje obavezujuće za vernike pod novim zavetom. Kao i Isus, i Pavle je držao subotu (vidi Luka 4,16; Dela 17,2). U tekstu Otkrivenje 14,6.7, aluzija na četvrtu zapovest potvrđuje važenje sedmog dana, subote, za hrišćane. Slično, kada su se Pavle i Varnava usprotivili idolopokloničkom obožavanju, ukazali su na obožavanje „živoga Boga, koji je stvorio nebo i zemlju i more i sve što je u njima“ (Dela 14,15; vidi i 2. Mojsijeva 20,11). Takođe je moguće da Pavle u svom opisu Hristove nadmoćnosti u Kološanima 1,15–20 ima na umu i prvo i drugo poglavlje Prve knjige Mojsijeve, kao i 2. Mojsijeva 20,8–11. Ova dva odlomka imaju zajedničku temu – subotu (vidi Džon K. Mekvej [John K. McVay], *Kološanima poslanica, u: Anhel Manuel Rodrigéz, ur., Endrjuz biblijski komentar: Novi zavet [Colossians, in Ángel Manuel Rodríguez, Andrews Bible Commentary: New Testament, Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022], str. 1745, 1751–1753. originala).*

S obzirom na to da je Pavle držao subotu, jasno je da on nije mogao da u Kološanima 2,11–23 zastupa ideju ukidanja Deset zapovesti. Dakle, „pismo uredbe“ (Kološanima 2,14) koje je prikovano za krst ne odnosi se na moralni zakon. Nasuprot tome, to „pismo uredbe“ može se odnositi na ceremonijalni zakon ili neku vrstu dužničke obaveze. Takođe, Kološanima 2,16 ne govori o sedmičnoj suboti. Umesto toga, tekst se može odnositi na: (1) ceremonijalne subote, (2) žrtve koje su se prinobile tokom jevrejskih praznika, ili možda (3) držanje sedmične subote iz

pogrešnih motiva. Za detalje vidi Džon K. Mekvej, *Kološanima poslanica*, u: Anhel Manuel Rodrigez, ur., *Endrjuz biblijski komentar: Novi zavet*, str. 1752, 1753. originala.

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Filibljanima 1,6 je zasigurno jedan od najpoznatijih stihova u Bibliji. Mi volimo ovo obećanje: „Onaj koji je počeo dobro delo u vama, dovršiće ga do dana Isusa Hrista.“ Važno je zapamtiti da se potpunost u Hristu postiže kroz proces upoznavanja Njega preko Njegove Reči. Zaista, nema načina da ostanemo u Njemu ako Njegove reči ne ostanu u nama (Jovan 15,7). Iz Božje Reči dobijamo duhovnu hranu za rast (1. Petrova 2,2), što uključuje i rast u veri (Rimljanima 10,17). Kako psalmista kaže: „U Tebe se uzdaju koji znaju ime Tvoje“ (Psalam 9,10). Poznavanje Boga i Njegove Reči štiti nas da ne bismo bili zavedeni lažnim učenjima.

Pravo poznavanje Boga prirodno vodi ka predanju i vernosti Njemu. U tom smislu, moralni zakon ima ključnu ulogu, jer nas uči o Božjem karakteru i otkriva nam Njegovu volju. Ipak, neki tvrde da je zakon prepreka jevanđelju. Međutim, ništa ne bi moglo da bude dalje od istine. Stvarnost je upravo suprotna. Rečima Džoa M. Sprinkla, neadventističkog teologa, moralni zakon „je uvod u jevanđelje“ u smislu da „ukazuje na Hrista koji je ispunjenje zakona“ – Džo Sprinkl (Joe Sprinkle), *Biblijski zakon i njegova relevantnost: Hrišćansko razumevanje i etička primena Mojsijevih propisa za današnje vreme*, citirano u: Roj I. Gejn (Roy E. Gane), *Zakon Starog zaveta za hrišćane: Izvorni kontekst i trajna primena (Biblical Law and Its Relevance: A Christian Understanding and Ethical Application for Today of the Mosaic Regulations*, quoted by Roy E. Gane, *Old Testament Law for Christians: Original Context and Enduring Application*, Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2017), str. 4. originala, fusnota 2.

Pitanja:

1. Podelite sa razredom omiljeni biblijski tekst. Na koji način vas je taj tekst nahranio, ojačao vaš odnos sa Bogom ili zaštitio od lažnih učenja?
2. Kako moralni zakon ukazuje na Isusa? Kako je Isus ispunjenje zakona? Zašto je netačno tvrditi da je moralni zakon prepreka jevanđelju?

POUKA 11

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Kološanima 3,14

Središte proučavanja: Kološanima 3,1–17

U Kološanima 3,1–17, Pavle govori o osobinama autentičnog hrišćanskog života. On naglašava vernikovo jedinstvo sa Hristom. Takvo jedinstvo znači da vernik ima udeo u Isusovom životu, smrti, vaskrsenju i proslavljanju. Pavle razrađuje ovu ideju rekavši da je Hristos naš život (Kološanima 3,4). Umrli smo sa Njim. Naš život je sakriven sa Njim u Bogu (Kološanima 3,3). Vaskrsnuti smo sa Njim (Kološanima 3,1). Stoga, moramo da „tražimo ono što je gore, gde Hristos sedi s desne strane Boga“ (Kološanima 3,1), što podrazumeva da i mi vladamo sa Njim (vidi Rimljanima 5,17).

Tema „jedinstva sa Hristom“ obrađuje se i na drugim mestima u Novom zavetu. Zapravo, ovo učenje dolazi od samog Isusa (Jovan 15,5). Pavle, govoreći o dubokoj povezanosti vernika sa Hristom, koristi izraz „u Hristu“ (vidi, na primer, Rimljanima 6,11; 2. Korinćanima 5,17, kao i mnoge druge odlomke). Pavle takođe sugeriše da je život pravog vernika, na neki način, „ponavljanje“ Isusove misije. Dakle, kao Isusovi sledbenici, mi treba da hodimo kao što je i On hodio (1. Jovanova 2,6). Naš stari čovek je razapet sa Hristom (Rimljanima 6,6; Galatima 2,20). Umrli smo sa Njim (Rimljanima 6,5) i sahranjeni smo sa Njim (Rimljanima 6,4; Kološanima 2,12). Vaskrsnuti smo sa Njim (2. Korinćanima 4,14; Kološanima 3:1) i zajedno sa Njim postavljeni smo na nebesima (Efescima 2,6).

Pouka za ovu sedmicu ističe dve glavne teme:

1. Pravi vernik je onaj koji je zamenio zemaljski način razmišljanja nebeskim načinom razmišljanja.
2. Pravi vernik pokazuje osobine novog života u Hristu.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

„U starim rimskim zidinama malter izgleda čvrsto kao i kamenje, a sve to zajedno deluje kao jedna celina; morate ga razneti u prah da biste srušili zid. Tako je i sa pravim vernikom – on se oslanja na svog Gospoda dok ne uzraste u Njemu, dok ne postane jedno sa Isusom kroz živo jedinstvo, tako da jedva možete razaznati gde se završava temelj, a gde počinje nadgradnja; jer

vernici postaje sve u Hristu, kao što je i Hristos sve u svemu za njega“ – Čarls H. Sprdžon (Charles H. Spurgeon), *Siguran temelj vere, Propovedi iz Metropolitan saborne crkve*, tom 24 (*Faith's Sure Foundation, in The Metropolitan Tabernacle Pulpit Sermons*, vol. 24, London: Passmore & Alabaster, 1878), str. 463. originala.

Zemaljski način razmišljanja naspram nebeskog načina razmišljanja

U Kološanima 3,1–11, Pavle govori o suprotnosti između novog života u Hristu i starog života sa njegovim telesnim požudama. Pavle započinje ovaj odeljak izrazom: „Ako ste, dakle, vaskrsli s Hristom“ (Kološanima 3,1). Međutim, nema sumnje u vernikovo učešće u Hristovom vaskrsenju. Zapravo, ova rečenica bi se mogla prevesti i kao: „Ako ste, dakle, vaskrsli s Hristom – a jeste.“ Ova rečenica zaokružuje misao započetu u Kološanima 2,20: „Ako ste, dakle, umrli s Hristom“. Pavle tvrdi da, pošto su Kološani umrli sa Hristom (Kološanima 2,20) i vaskrsli sa Njim (Kološanima 3,1), oni moraju i da žive u skladu sa tim. Važno je napomenuti da je izraz „vaskrsli ste“ u pasivu („bili ste vaskrsnuti“) kako u engleskom, tako i u grčkom jeziku. Upotreba pasiva ukazuje na to da novi život u Hristu nije rezultat ljudskih dostignuća, već delo Boga u srcu. Ovaj princip koriguje pogrešno učenje da ljudi mogu postići spasenje sopstvenim naporima.

U prvim stihovima trećeg poglavlja Kološanima poslanice, Pavle sažima pojam novog života u Hristu kroz izraz „ono što je gore“ (Kološanima 3,1.2; na grčkom: *ta anō*). Nasuprot tome, stari život prikazan je kroz sličan izraz – „ono što je na zemlji“ (vidi Kološanima 3,2.5; na grčkom: *ta epi tēs gēs*). Pavle snažno poziva svoju publiku da urade dve stvari u vezi sa onim što je gore: da to traže (Kološanima 3,1) i da za to vežu svoj um (Kološanima 3,2). Grčka reč prevedena kao „vezati um“ jeste *phroneō*. Ovaj izraz podrazumeva čin razmišljanja (vidi Rimljanima 12,3; 1. Korinćanima 4,6; Filibljanima 1,7; Filibljanima 3,15). Drugim rečima, Pavle kaže da nebeske stvari treba da preokupiraju naše misli. Tekst iz Kološanima 3,1–4, koji uvodi novi odeljak, prožet je Hristom – vaskrsli smo sa Hristom (Kološanima 3,1), Hristos je s desne strane Bogu (Kološanima 3,1), naš život je sakriven sa Hristom u Bogu (Kološanima 3,3), i Hristos je naš život (Kološanima 3,4). Za Pavla, traženje i razmišljanje o onome što je gore isto je što i živeti za Hrista i kroz Hrista – sve do dana kada ćemo deliti Njegovu slavu (Kološanima 3,4).

Živeti za Hrista znači biti mrtav za ono što je zemaljsko (Kološanima 3,2.3). Da bi ovu poentu učinio sasvim jasnom, Pavle navodi listu poroka koje vernici treba po svaku cenu da izbegavaju (Kološanima 3,5). On dalje spominje da zbog toga „ide gnjev Božij na sinove protivljenja“ (Kološanima 3,6). U ova dva stiha Pavle opisuje stari život, život pre obraćenja. Sinovi nepokornosti su oni koji traže ono što je zemaljsko i na to usmeravaju svoj um. A to je u oštroj suprotnosti sa onima koji su umrli sebi i vaskrsli sa Hristom.

Da bi dodatno opisao stari život, Pavle navodi drugu listu poroka: „Gnjev, ljutinu, pakost, huljenje, sramotne riječi iz usta svojijeh“, kao i laž (Kološanima 3,8.9). Pavle naziva čoveka koji živi po „onome što je na zemlji“ „stari čovek“ (Kološanima 3,9), a čoveka koji živi po „onome što je gore“ (Kološanima 3,1) „novi čovek“ (Kološanima 3,10). Suprotnost između njih dodatno je naglašena glagolima „svući“ (grč. *apekdyomai*) i „obući“ (grč. *endyō*). Pavle koristi igru reči kako bi istakao važnu biblijsku istinu – stari čovek je uronjen u svoja dela (Kološanima 3,9), dok se novi čovek „obnavlja za poznanje, po obličju onoga koji ga je sazdao“ (Kološanima 3,10). Kasnije, apostol daje još dublji uvid u to kako izgleda novi život u Hristu.

Odlike novog života u Hristu

Pavle započinje novi odeljak u Kološanima 3,12–17 rečju „dakle“. Korišćenjem tog termina na početku novog odeljka, Pavle pokazuje da se opomene u Kološanima 3,12–17 moraju posmatrati kao posledica ili rezultat onoga što je prethodno rekao u Kološanima 3,1–11. Oni koji traže ono što je gore i razmišljaju o tome, u skladu sa Kološanima 3,1.2 (i koji su duhovno preporođeni, kao što to simbolizuje „novi čovek“ iz Kološanima 3,10), sada su opisani kao „izabrani Božji, sveti i ljubazni“ (Kološanima 3,12).

Prema Pavlu, pravi vernik je onaj koji odbacuje (**skida**) određene stvari (Kološanima 3,8), kako bi **obukao** druge, kao što su „milost, dobrota, poniznost, krotost, i trpljenje“ (Kološanima 3,12). Dok je život starog čoveka obeležen laganjem „jedan na drugoga“ (Kološanima 3,9; grčki *allelōn*), život novog čoveka obeležen je „trpljenjem (snošenjem) jedan drugoga“ (Kološanima 3,13) i „opraštanjem jedan drugome“ (Kološanima 3,13). Međutim, Pavle kaže: „A svrh svega toga obucite se u ljubav, koja je sveza savršenstva“ (Kološanima 3,14). Pavle time nagoveštava da se sve ostale vrline mogu ispoljiti samo ako ljubav preovladava u međusobnim odnosima unutar crkve. Drugim rečima, Pavle kaže da kada volimo, pokazujemo „milost, dobrotu, poniznost, krotost, i trpljenje“ (Kološanima 3,12). Takođe, trpimo jedni druge i opraštamo jedni drugima (Kološanima 3,13). Kakva snažna poruka!

Novi život u Hristu obeležen je i prisustvom Božjeg mira (Kološanima 3,15). Ovaj mir unutar crkvene zajednice moguć je samo zato što je Bog pomirio sve sa sobom kroz Isusa Hrista, koji je „uspostavio mir Njegovom krvlju prolivenom na krstu“ (Kološanima 1,20; IHJ). Drugim rečima, mir u ljudskim odnosima jeste rezultat mira sa Bogom.

Konačno, novi život u Hristu uključuje nepokolebljivu privrženost Hristovoj reči (Kološanima 3,16). Kada kaže da reč Hristova treba da „vas **potpuno ispuni** svom mudročću; **poučavajte** i **opominjite** jedan drugoga (**mudročću**)...“ (Kološanima 3,16; NSP; naglasio autor), Pavle time nagoveštava da Hristova učenja treba da prožmu ceo naš život. Ova izjava veoma je slična onoj u Kološanima 1,28: „Njega mi propovijedamo **svjetujući** svakoga čovjeka, i **učeći** svakoj **premudrosti**, da pokažemo svakoga čovjeka savršena u Hristu Isusu“ (naglasio autor). Tri važne stvari mogu se zapaziti na osnovu paralela između ova dva stiha. Prvo, Hristos i Njegova učenja su nerazdvojni u smislu da nije moguće prihvatiti Hrista a odbaciti Njegova učenja. Drugo, cilj propovedanja jeste da „pokažemo svakoga čovjeka savršena u Hristu Isusu“ (Kološanima 1,28). Treće, ljudi koji su istinski doživeli obraćenje uključeni su u misiju. Pavle završava svoje učenje u Kološanima 3,1–17 sa sažetom mišlju – on podrazumeva da oni koji žive novim životom sve čine „u ime Gospoda Isusa Hrista hvaleći Boga i Oca kroz Njega“ (Kološanima 3,17).

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Tvrđnja da je Hristos naš život (Kološanima 3,4) nesumnjivo predstavlja jednu od najizvanrednijih izjava u Svetom pismu. Ako je Hristos naš život, bez Njega „ne možemo činiti ništa“ (Jovan 15,5), a kroz Njega „možemo sve“ (Filibljanima 4,13). Ako je Hristos naš život, Njegova blagodanost nam je dovoljna (2. Korinćanima 12,9). Ako je Hristos naš život, „raspeti smo sa Njim“, i više ne živimo mi, nego Hristos živi u nama (Galatima 2,20).

Pavle govori o tako dubokom odnosu sa Hristom da mi učestvujemo u Njegovom životu, smrti, vaskrsenju i proslavljanju. Da bi naglasio ovu stvarnost, apostol neprestano koristi izraz „sa Hristom“ (čak sedam puta!) kroz celu svoju poslanicu Kološanima. Tako smo umrli (Kološanima 2,20), sahranjeni (Kološanima 2,12), vaskrsli (Kološanima 2,12; Kološanima 3,1), oživljeni (Kološanima 2,13) i skriveni (Kološanima 3,3) sa Hristom, na takav način da ćemo se i „javiti sa Njim u slavi“ (Kološanima 3,4; kurziv dodao autor).

„Na neki tajanstveni način, svaki vernik u Hristu je sjedinjen sa Hristom, tako da je Njegova smrt naša smrt, Njegova sahrana je naša sahrana, Njegov novi život je naš život, Njegov položaj na nebesima je naš položaj, a i Njegov slavni povratak je i naš... Kada postanemo 'jedan duh' sa Hristom, naši dugovi se prenose na Njega, a Njegovo bogatstvo se prenosi na nas“ – *Hristos, tvoj život: Kološanima 3,4*, u *Molitveni tekstovi o grčkom Novom zavetu: 52 osvrta za nadahnuće i pouku*, urednici Dž. Skot Duval (J. Scott Duvall) i Verlin D. Verbrug (Verlyn D. Verbrugge) (*Christ, Your Life: Colossians 3:4*, in *Devotions on the Greek New Testament: 52 Reflections to Inspire & Instruct*, Grand Rapids, MI: Zondervan, 2012), str. 102–103. originala. Ništa nam ne bi moglo obezbediti dublji osećaj pripadnosti nego naše jedinstvo sa Hristom!

Pitanja:

1. Hristos je naš život. Šta nam ova izuzetna izjava govori o vrsti odnosa koji možemo – i zaista moramo – da imamo sa Hristom?
2. Šta znači učestvovati u životu, smrti, vaskrsenju i proslavljanju Isusa Hrista? Kako vi danas učestvujete u tome u svom životu?

POUKA 12

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Kološanima 4,6

Središte proučavanja: Kološanima 3,18–4,6

Kološanima 3,18–4,1 sadrži niz pravila za ponašanje u domaćinstvu. Pavle sumira kako žene i muževi, deca i roditelji, kao i robovi i gospodari treba da se ponašaju u svetlosti jevanđeoske poruke. Kao što ćemo videti, Pavle nije jednostran u svom izlaganju. On ima konkretna uputstva za sve ove grupe i očekuje da oni izvršavaju svoje dužnosti kao pokazatelj svoje vernosti Bogu. Tako se od žena očekuje da se pokoravaju svojim muževima „kao što dolikuje u Gospodu (kao što treba u Gospodu – Daničić-Karadžić)“ (Kološanima 3,18); deca moraju da slušaju svoje roditelje jer je to „ugodno Gospodu“ (Kološanima 3,20); a robovi moraju da slušaju svoje „gospodare po telu (tjelesne gospodare – Daničić-Karadžić) imajući strah Božji (bojeći se Boga – Daničić-Karadžić)“ (Kološanima 3,22).

Zanimljivo je da se „u svakoj kategoriji najpre obraća onima koji se obično smatraju ranjivijima. Nalozi koji se daju ranjivijoj strani pažljivo su upareni sa konkretnim nalogima onima koji imaju više moći. Pavle poziva moćne da ne zloupotrebljavaju svoju vlast, već da je koriste mudro. To ranjivima omogućava da se spremnije pokore onima koji imaju autoritet“ – Douglas Mangum, urednik (Douglas Mangum, ed.), *Hrišćanski dom (Kološanima 3,18–4,1), Leksamov kontekstualni komentar: Novi zavet (The Christian Home [Col.] 3:18–4:1, Lexham Context Commentary: New Testament, Bellingham, WA: Lexham Press, 2020)*. Nakon što se pozabavio ovim pitanjima, Pavle prelazi na konkretne podsticaje u vezi sa spoljašnjim uticajem koji članovi crkve mogu da imaju kroz molitvu, mudrost i govor „solju začinjjen“, svedočeći o svojoj veri onima van zajednice.

Pouka za ovu sedmicu naglašava dve glavne teme:

1. Biblijska načela koja se tiču i porodičnih i radnih odnosa;
2. Uputstva o postojanoj molitvi, promišljenom (mudrom) životu i blagorodnom govoru.

Drugi deo Komentar

Porodični i poslovni odnosi utemeljeni na Bibliji

U Kološanima 3,18–4,1, Pavle daje uputstva za tri vrste međuljudskih odnosa, uz specifične podsticaje za svaki od njih. Značajno je da je prva grupa koju spominje – žene i muževi. Taj

redosled nije slučajan, jer Pavle želi da naglasi da je brak osnova za sve druge vrste međuljudskih odnosa. Odnos između muškarca i žene u braku toliko je važna tema da je Pavle spominje više puta u svojim poslanicama (1. Korinćanima 7,1–7.27–31; 1. Korinćanima 11,3; Efescima 5,21–33).

Odnosi između žena i muževa

Pavlova zapovest da se žene pokoravaju svojim muževima (Kološanima 3,18) bila je predmet mnogih rasprava. Paralelni odlomak u Efescima 5,22 gotovo je istovetan: „Žene, pokoravajte se svojim muževima kao Gospodu“ (NSP). Međutim, pre nego što je to izjavio, Pavle je najpre kazao: „Pokoravajte se jedni drugima u strahu pred Hristom“ (Efescima 5,21; NSP). Glagol „pokoravati se“ u Efescima 5,22 ne pojavljuje se u izvornom grčkom tekstu, ali je ispravno dodat na osnovu njegove upotrebe u Efescima 5,21. Ovo ukazuje da je tekst iz Efescima 5,22 povezan sa stihom 5,21 i da ga tako i treba tumačiti. Dakle, u određenom smislu, ne samo da su žene pozvane da se pokoravaju svojim muževima, već su i muževi pozvani da se pokoravaju svojim ženama „u strahu pred Hristom“ (Efescima 5,21; NSP).

Pavlova zapovest ženama da se pokoravaju muževima ne sme se tumačiti kao znak inferiornosti žena. Naprotiv, „ovde se radi o tome da žena, dobrovoljno se podređujući svom mužu, treba da to vidi kao čin potčinjenosti Gospodu, jer u bračnom odnosu muž odražava Gospoda, dok žena odražava crkvu“ – Endrju T. Linkoln (Andrew T. Lincoln), *Efescima*, tom 42, *Biblijski komentar Reč (Ephesians)*, vol. 42, *Word Biblical Commentary*, Dallas: Word, Inc., 1990), str. 368. originala.

Značajno je da je i u Efescima i u Kološanima stav koji se očekuje od muževa prema ženama isti: „Muževi, volite svoje žene“ (Efescima 5,25; Kološanima 3,19; NSP). Dok je zapovest ženama gotovo identična u oba odlomka: „Žene, budite pokorne svojim muževima kao Gospodu“ (Efescima 5,22; NSP) i „Žene, pokoravajte se muževima, kako priliči životu sa Gospodom“ (Kološanima 3,18; NSP) – zapovest muževima pokazuje značajnu razliku: „Muževi, volite svoje žene, kao što je Hristos voleo crkvu, te je dao svoj život za nju“ (Efescima 5,25; NSP; vidi i Efescima 5,28), kao i: „Muževi, volite svoje žene i ne budite grubi prema njima“ (Kološanima 3,19; NSP). U Efescima se od muževa očekuje da pokažu požrtvovanu ljubav, kao što je Isus pokazao prema crkvi.

U Kološanima, zapovest muževima da vole svoje žene je povezana sa dodatnim uputstvom da ne budu „grubi prema njima (ne srdite se na njih – Daničić-Karadžić)“. Grčka reč je *pikrainō*, a srodna je sa rečju *pikros*, koja se koristi da prikaže „osobinu koja se redovno pripisuje tiranskom gospodarenju“ – Džejms D. G. Dan (James D. G. Dunn), *Poslanice Kološanima i Filimonu: Komentar grčkog teksta iz NIV engleskog prevoda (The Epistles to the Colossians and to Philemon: A Commentary on the Greek Text, New International Greek Testament Commentary)*, Grand Rapids, MI; Carlisle: William B. Eerdmans Publishing; Paternoster Press, 1996), str. 249. originala. Od žena se očekuje da se dobrovoljno pokoravaju svojim muževima, kao što bi se pokoravale Gospodu.

Odnosi između dece i roditelja

Pavlova uputstva za decu i roditelje zasnivaju se na uzajamnim odgovornostima, slično kao kod njegovog pristupa odnosu muževa i žena. Zapovest deci da slušaju svoje roditelje (Kološanima 3,20) utemeljena je u petoj zapovesti. Ovo je jasno izraženo u Poslanici Efescima, gde Pavle, nakon što daje gotovo identičnu zapovest (Efescima 6,1), citira 2. Mojsijevu 20,12 (vidi Efescima 6,2.3). Očekuje se da deca budu ne samo poslušna svojim roditeljima, već i izvor radosti za njih (Priče Solomonove 15,20; 23,24, itd.).

S druge strane, roditelji ne smeju da provociraju svoju decu. Vodi se rasprava o tome šta je Pavle tačno mislio pod pojmom „provocirati (razdraživati – Daničić-Karadžić“ (Kološanima 3,21). Ipak, Elen G. Vajt pruža dodatni uvid u značenje tog pojma kada komentariše reči iz Kološanima 3,21: „Sotona je veoma zadovoljan kada roditelji razdražuju svoju decu grubo izgovorenim, gnevničkim rečima. Pavle je dao upozorenje u vezi s tim: 'Očevi, ne razdražujte djece svoje, da ne gube volje.' Deca mogu da budu potpuno u zabludi, ali vi ih ne možete izvesti na pravi put ukoliko izgubite strpljenje sa njima“ – *Pregled i Glasnik*, 24. januar 1907. godine.

Odnosi između robova i gospodara

Na kraju, Pavle se okreće odnosima između robova i gospodara. I od robova i od gospodara se očekuje da ispunjavaju svoje dužnosti u svetlu svoje odgovornosti pred Bogom. Robovima se daju dve zapovesti. Prvo, treba da budu poslušni svojim „gospodarima... bojeći se Boga“ (Kološanima 3,22). Fraza „bojeći se Boga“ se obično razume kao osnov zapovesti, tj. „budući da se bojite Boga“. Robovi ili sluge treba da imaju na umu da njihova služba zemaljskom gospodaru u krajnjoj liniji odražava njihovu službu Gospodu Isusu (Kološanima 3,23.24).

Suprotno onome što mnogi možda misle, ropstvo u prvom veku se znatno razlikovalo od oblika ropstva koji je praktikovan u zapadnom svetu u novijoj istoriji. Razlike uključuju sledeće: u novozavetno vreme, „rasni faktori nisu igrali nikakvu ulogu; obrazovanje se veoma podsticalo (neki robovi su bili obrazovaniji od svojih gospodara) i povećavalo je vrednost roba; mnogi robovi su obavljali osetljive i visoko odgovorne društvene funkcije; robovi su mogli da poseduju imovinu (uključujući i druge robove!); njihova verska i kulturna tradicija bila je ista kao i kod slobodnih ljudi; nijedan zakon nije zabranjivao javna okupljanja robova; i (možda najvažnije) većina gradskih i domaćih robova je s pravom mogla očekivati da će biti oslobođena do tridesete godine“ – S. Skot Barči (S. Scott Bartchy), *Ropstvo: Novi zavet, Sidro, Jejl, Biblijski rečnik*, tom 6 (*Slavery: New Testament, The Anchor Yale Bible Dictionary*, vol. 6), urednik Dejvid Noel Fridmen i dr. (ed. David Noel Freedman, et al., New York: Doubleday, 1992), str. 66. originala.

Važno je naglasiti da Pavle ne opravdava ropstvo, za koje znamo da je neprihvatljiva praksa u svakom kontekstu. On jednostavno priznaje jednu odliku kulture prvog veka. Eventualno ukidanje ropstva u tom vremenskom okviru izazvalo bi drastične ekonomske posledice, čak i za same robove. U tom kontekstu, Pavle daje oštru opomenu vlasnicima robova, pozivajući ih da se prema onima koji rade za njih ophode pravedno i pošteno (Kološanima 4,1), ma koliko to nama danas bilo teško da razumemo.

Postojana molitva, promišljen život i blagородni govor

Vredno je zapaziti da opomene iz Kološanima 4,2–6 slede Pavlovu raspravu o porodičnim i poslovnim odnosima. U ovom novom odeljku, Pavle izražava svoju brigu da zajednica u crkvi treba da ostavi dobar utisak na one izvan nje. Takav redosled tema sugerise da jevanđelje, kako bi uticalo na one koji su izvan crkve, najpre mora da oblikuje ponašanje onih unutar crkve, naročito unutar porodičnih domova. Prema Pavlovim uputstvima u ovom odlomku, tri koraka moraju biti ispunjena kako bi jevanđelje snažno doprlo do onih koji su izvan crkve:

Prvo, postojana molitva (Kološanima 4,2–4). Ako želimo da pridobijemo ljude za Hrista, molitva je odlično mesto za početak. Još bolje rečeno, molitva je najbolji način da se započne! Pavle čak traži od crkve da se moli, ne samo za sebe, već i za njega i Timotija, da bi im se otvorila vrata za propovedanje.

Drugo, promišljen (mudar) život (Kološanima 4,5). Kako to kaže savremeni prevod (NSP): „Ophodite se mudro prema onima koji su u svetu; iskoristite vreme.“ Glagol koji je u engleskom prevodu NKJV preveden kao „hodajte“, redovno se koristi da označi ponašanje. Neretko se on prevodi i kao „živeti“ ili „ponašati se“ (vidi, na primer, Marko 7,5; Rimljanima 13,13 i Kološanima 2,6 u NSP prevodu).

Treće, blagorodni govor (blagorodna reč) (Kološanima 4,6). Pod blagorodnom rečju Pavle verovatno misli na osobine poput učtivosti, ljubaznosti i blagosti, kako bi se ostavio dobar utisak na one izvan crkve i kako bi oni bili privučeni jevanđelju Isusa Hrista.

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

„Porodica nije samo grupa ljudi koja živi pod istim krovom. Po toj definiciji, i bilo koji hotel ili zatvor bi mogli predstavljati porodicu. Porodica nije ni grupa ljudi koja nosi isto prezime. Ljudi sa istim prezimenom mogu da žive širom zemlje a da budu jedni drugima potpuni stranci... jednu porodicu ne čine samo ljudi, već i duh jedinstva. To je duh koji nastaje kroz ljubav i čežnju, smeh i suze, zajedničku radost i tugu, uzajamnu borbu i poštovanje, poverenje i vernost, kao i kroz zajedničku težnju ka vrednim ciljevima“ – Heršel H. Hobs (Herschel H. Hobbs), *Moje omiljene ilustracije* (*My Favorite Illustrations*, Nashville, TN: Broadman Press, 1990), str. 98. originala. Naše crkve, kao „produžeci“ naših domova, treba da budu mesta gde se može pronaći ljubav, uteha, poštovanje i dubok osećaj pripadnosti.

Isus je rekao: „Novu vam zapovijest dajem da ljubite jedan drugoga, kao što ja vas ljubih, da se i vi ljubite među sobom. Po tom će svi poznati da ste moji učenici ako uzimate ljubav među sobom“ (Jovan 13,34.35). Pisci Novog zaveta su ovo shvatili veoma ozbiljno (vidi Rimljanima 13,8; Galatima 5,14; 1. Solunjanima 4,9; Jevrejima 13,1; Jakov 2,8; 1. Petrova 1,22; 1. Petrova 4,8; 1. Jovanova 3,23; 2. Jovanova 5). Kao i Isus, i Pavle i Jakov su povezali praksu ljubavi sa ispunjenjem zakona (vidi Rimljanima 13,8.10; Galatima 5,14; Jakov 2,8). Naši domovi treba da budu mesta gde se ta ljubav otkriva kroz molitvu, mudar život sa Gospodom i blagodatani govor.

Pitanja:

1. Na koji način je vaša crkva produžetak vašeg doma? Šta vaša crkva može da učini kako bi među članovima podstakla duh porodične zajednice?
2. Naša ljubav jednih prema drugima pokazuje da smo Hristovi učenici. Kako naše crkve i domovi mogu potpunije da otkriju tu ljubav?

POUKA 13

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: 1. Solunjanima 5,18

Središte proučavanja: Kološanima 4,7–18

Završne reči apostola Pavla u njegovom pismu Kološanima prožete su ljubavlju i iskrenom brigom za crkvu. Tihik i Onisim su ljubljena braća (Kološanima 4,7.9). Luka je ljubljeni lekar (Kološanima 4,14). Pavlovo srce je ispunjeno ljubavlju. Njegova ljubav prema saradnicima odražava njegovu ljubav prema crkvi. Njegova ljubav i briga za vernike otkrivaju njegovu želju da zna kako su i da ih uteši (Kološanima 4,8).

Pavlova želja u vezi sa članovima crkve u Kolosima jeste da „budu savršeni i ispunjeni“ (Kološanima 4,12). Zbog toga on okuplja „tim iz snova“ da radi uz njega. Zaista, Kološanima 4,7–14 predstavlja svojevrstu paradu, sa odredom hrabrih hrišćanskih vojnika koji su uključeni u najvažniju od svih borbi – duhovni rat. Pavle nas uči da je misija timski rad. U svom radu za crkvu u Kolosima, Tihik i Onisim su na čelu, poslani od strane Pavla da bi i doneli i prikupili vesti (Kološanima 4,7–9). Međutim, i drugi Pavlovi saradnici su bili duboko posvećeni članovima crkve u Kolosima (Kološanima 4,10–14).

Pouka za ovu sedmicu naglašava tri glavne teme:

1. Misija je udruženi napor ljudi koji rade zajedno u bliskoj povezanosti.
2. Pošto je misija udruženi napor, crkvene vođe i misionari moraju da postupaju sa jasnim ciljem – da članovi crkve mogu da „budu savršeni i ispunjeni“ (Kološanima 4,12).
3. Duboka ljubav prema Isusu isključuje svaku mogućnost kompromisa sa standardima ovoga sveta i sa materijalizmom koji ga odlikuje.

Drugi deo: Komentar

Misija podrazumeva timski rad

Isus je naglašavao značaj timskog rada. Na primer, u petom poglavlju Jevanđelja po Luki nalazimo priču o Isusu na Genisaretskom jezeru, gde „vidje dvije lađe gdje stoje u kraju, a ribari bijahu izišli iz njih i ispirahu mreže“ (Luka 5,1.2). Ti ljudi su odustali od pecanja jer nisu ništa ulovili! Isus im tada kaže da ponovo „bace mreže svoje **da love**“ (Luka 5,4; naglasio autor). I odjednom, „učinivši to uhvatiše veliko mnoštvo riba, i mreže im se prodriješe“ (Luka 5,6). Zato

„namagoše na društvo koje bješe na drugoj lađi **da dođu da im pomognu**“ (Luka 5,7; naglasio autor). Kakva snažna pouka – i za njih i za nas! Tada je Isus mogao da kaže Petru: „Osele ćeš ljude **loviti**“ (Luka 5,10; naglasio autor).

Kološanima 4,7–14 prikazuje Pavlovu posvećenost timskom radu (vidi takođe 1. Korinćanima 3,5–9). On nije bio sam u svom misionarskom poduhvatu. U ovom odeljku iz Poslanice Kološanima, apostol spominje misionarski tim koji se sastoji od devet osoba! Mi možemo mnogo da naučimo iz toga kako on opisuje njihovo angažovanje u jevanđeoskoj misiji.

Tihik	(1) ljubljani brat; (2) verni sluga; (3) drugar u Gospodu	Kološanima 4,7
Onisim	(1) verni brat; (2) ljubljani brat; (3) jedan od vas	Kološanima 4,9
Aristarh	(1) zatočenik sa Pavlom	Kološanima 4,10
Marko	(1) rođak (nećak) Varnavin	Kološanima 4,10
Varnava	bez naročitog predstavljanja, pošto je bio dobro poznata ličnost	Kološanima 4,10
Isus	(1) prozvani Just	Kološanima 4,11
Epafras	(1) jedan od vas; (2) sluga Isusa Hrista; (3) „koji se jednako trudi za vas u molitvama; (4) „ima veliku revnost i brigu za vas“	Kološanima 4,12.13
Luka	(1) ljubljani lekar	Kološanima 4,14
Dimas	bez predstavljanja	Kološanima 4,14

Ova tabela otkriva da je Pavle imao „tim iz snova“. Misionarski rad nije neka usamljenička aktivnost. Što više ljudi učestvuje u misionarskom radu, to su i rezultati veći. Međutim, ima mesta i za gotovo anonimnog misionara, kao što je „Isus, prozvani Just“ (Kološanima 4,11). Ovo je jedino mesto u celom Novom zavetu gde se on spominje. Zanimljivo je da Pavle ništa ne kaže o Dimasu (Kološanima 4,14). Možda je to zato što nije imao ništa pozitivno da kaže, jer je Dimas možda već počeo da odstupa od vere, kao što apostol kasnije spominje u 2. Timotiju 4,10. Vredno je pažnje da Pavlov misionarski tim obuhvata ljude i jevrejskog i neznabožackog porekla. Razlike se brišu u jedinstvu vere.

Možemo da istaknemo i nekoliko dodatnih zapažanja:

Prvo, Tihik i Onisim su opisani kao „ljubljeni (ljubazni)“ i „verni“.

Drugo, za Onisima i Epafrasa se kaže da su „jedan od vas“, što znači da su bili članovi crkve u Kolosima.

Treće, Epafras je dalje opisan kao „sluga Hristov“, čovek molitve i neko ko ima veliku revnost za crkvu. Iako fizički odsutan iz Kolosa, Epafras „ima veliku revnost i brigu za vas“ (Kološanima 4,12). Iz takvog njegovog stava i mi možemo da naučimo dragocenu lekciju – čak i kada ne možemo da pomognemo lično, uvek možemo da pomognemo molitvom.

Četvrto, neki od ovih ljudi se pojavljuju u Delima apostolskim kao saputnici apostola Pavla (Aristarh – na primer, Dela 19,29; 20,4.5; 27,2; Tihik – na primer, Dela 20,4; Varnava – na primer, Dela 12,25; 13,1–15; 14,19–28).

Peto, uključivanje Onisima, novog obraćenika (Filimonu 10), pokazuje da je Pavle bio zainteresovan za obučavanje novih ljudi za službu, kako bi postali njegovi saradnici u jevanđelju (Kološanima 4,11).

Šesto, iako isprva nije želeo da da drugu šansu Marku, kolebljivom misionaru (Dela 15,38), Pavle je kasnije promenio mišljenje (Kološanima 4,10; 2. Timotiju 4,11), i s vremenom ga naziva svojim „saradnikom“ (Filimonu 24).

Sedmo, Pavle je, iskazujući ljubav i prenoseći pozdrave koje su njegovi saradnici poslali crkvi, negovao osećaj zajedništva između crkvenih vođa i same crkvene zajednice.

Savršenstvo i potpunost

U svom radu, hrišćanske vođe moraju da budu usmerene na jedan jasan cilj – da pomognu članovima crkve da rastu u veri i da se u potpunosti usklade sa Božjom voljom. Oni treba da rade i da se mole za to da vernici budu „savršeni i ispunjeni (potpuni)“ (Kološanima 4,12). Na prvi pogled, ovi izrazi mogu da stvore pogrešan utisak da Pavle zagovara bezgrešnost ili apsolutno savršenstvo, ali to ovde nije slučaj. Grčka reč prevedena kao „savršen“ jeste *teleios*, što jednostavno može da znači „zreo“ (1. Korinćanima 2,6; 1. Korinćanima 14,20; Filibljanima 3,15). S druge strane, grčka reč prevedena kao „potpun (ispunjen)“ jeste *plēroō*, koja se, kada se primeni na ljude, na drugim mestima koristi u značenju Božjeg delovanja u smislu ispunjavanja duhovnim blagoslovima (vidi Dela 2,28; Rimljanima 15,13). U Efescima 4,13, Pavle ukazuje na to da „jedinstvo vere i poznanje Sina Božjega“ dovodi do „čoveka savršena (zrelog – *teleios*)“.

Pavle želi da članovi crkve u Kolosima razviju karakter sličan Hristovom. Ranije u svojoj poslanici on je već izrazio brigu u vezi sa tim (Kološanima 2,6.7). Život po Hristovom uzoru uključuje poznavanje „volje njegove [Božje] u svakoj premudrosti i razumu duhovnome“ (Kološanima 1,9). To takođe znači hodati „dostojno Gospoda (pristojno Bogu – Daničić-Karadžić)“, ugađati Mu, „u svakome dobrom djelu da budete plodni“ i „da rastete u poznanju Božjemu“ (Kološanima 1,10). Dodatne osobine duhovne zrelosti naglašene su u Kološanima 2,2, gde Pavle govori o tome da budemo „sjedinjani u ljubavi (stegnuti u ljubavi – Daničić-Karadžić)“, kako bismo postigli „svako bogatstvo punoga razuma“. Ukratko, Pavle kaže da je cilj propovedanja da se „svaki čovek pokaže savršenim u Hristu Isusu“ (Kološanima 1,28; vidi i Kološanima 1,29).

Upozorenje protiv materijalizma

Biblija uči da hrišćani ne smeju da se povinuju vrednostima ovoga sveta niti materijalizmu koji ga definiše (Rimljanima 12,2). Međutim, Dimas je upao u klopku ljubavi prema sadašnjem svetu (2. Timotiju 4,10). U oba stiha, i u Rimljanima 12,2 i u 2. Timotiju 4,10, grčka reč prevedena kao „svet“ jeste *aiōn*. Ona se koristi u vezi sa „sistemom praksi i standarda koji su povezani sa

sekularnim društvom“ – Johanis P. Lau i Judžin A. Najda, *Grčko-engleski rečnik Novoga zaveta: Zasnovano na semantičkim oblastima*, tom 1, str. 507. originala.

Pored *aiōn*, termin *kosmos* se često koristi da označi zle vrednosti i sisteme ovoga sveta. Na primer, u 1. Jovanovoj 2,16, apostol Jovan koristi tri izraza da bi sažeo kako ovaj svetovni sistem funkcioniše: „Telesna želja, i želja očiju, i ponos života.“ Stručnjaci se slažu da ova trostruka kategorija požude i ponosa predstavlja ozbiljno upozorenje protiv materijalizma. Nije iznenađenje što Pavle ima tako negativan stav prema „ovome svetu [*aiōn*]“ (Titu 2,12), do te mere da naglašava da je Isus „dao sebe za grijehе naše *da izbavi nas od sadašnjega svijeta zloga*“ (Galatima 1,4; kurziv dodao autor). U 1. Timotiju 6,17, Pavle daje jasan savet: „Bogatima *na ovome svijetu* zapovijedaj da se ne ponose niti uzdaju u bogatstvo propadljivo, nego u Boga živoga“ (kurziv dodao autor). U Titu 2,12 apostol naglašava da hrišćani treba da odbace „bezbožnost i želje ovoga sveta“ i da žive trezveno, pravedno i pobožno „na ovome svetu“.

Zanimljivo je da informacija da je Dimas zavoleo ovaj svet na određen način rasvetljava Pavlovu izjavu: „Dimas me je ostavio“ (2. Timotiju 4,10), što ukazuje na njegovo napuštanje misijskih dužnosti. Vidljiv znak da neko voli ovaj svet jeste slabljenje ljubavi prema misiji u njegovom srcu. Oni koji duboko čeznu za budućim svetom upravo su oni koji „pošteno i pravedno i pobožno žive na ovome svetu“ (Titu 2,12). Ta čežnja podrazumeva i aktivno učešće u misiji.

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

„Pavlova pisma imaju posebnu emotivnu težinu jer odražavaju njegovu snažnu želju za zajedništvom, da bude jedno sa svojim obraćenicima i da ima dobar odnos sa njima. Pavle nije samotnjak; mnogo je više nalik roditelju koji čezne za svojom decom koja su daleko... U svojim poslanicama on iznova ispoljava kolektivistički način razmišljanja. Njegove društvene veze bile su od presudne važnosti – ne samo lično za njega, već i u ostvarivanju zajedničkog zadatka širenja radosne vesti“ – Ben Witherington III (Ben Witherington III), *Potruga za Pavlom: Obnovljena potraga za Jevrejinom iz Tarsa (The Paul Quest: The Renewed Search for the Jew of Tarsus)*, Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1998), str. 114. originala.

Ovaj citat otkriva Pavlovu potpunu posvećenost propovedanju jevanđelja. Da li bismo mi, koji živimo u poslednjim danima istorije ovoga sveta, trebalo da budemo manje angažovani u širenju jevanđelja od Pavla i njegovog misionarskog tima iz prvog veka? Oni su bili spremni da daju sve od sebe i da rade zajedno za napredak Božjeg carstva. Isto tako, i mi smo pozvani da radimo u jedinstvu. Svaka osoba ima ulogu u Božjem velikom planu kosmičkog spasenja. Pozvani smo da pomognemo drugima da rastu u duhovnoj zrelosti u pripremi za budući svet. U stvari, što više čeznemo za dolaskom tog sveta, to više činimo za Hrista u sadašnjem trenutku. Ipak, naša ljubav prema Isusu čuva nas od opasnosti kompromisa sa vrednostima ovoga sveta, tako da, iako živimo u svetu, nikada nećemo osećati da mu pripadamo (Jovan 15,19).

Pitanja:

1. Zašto su naše društvene mreže ključne za službu? Ko su ljudi u vašoj društvenoj mreži? Kako su vam ti ljudi pomogli u misionarskom radu i svedočenju za Boga?
2. Na koji način vas je Bog pozvao da pomognete drugima da rastu u duhovnoj zrelosti i da se pripreme za nebo?
3. Na koje načine te tvoja ljubav prema Isusu čuva od kompromisa sa vrednostima ovoga sveta? Šta znači biti u svetu, ali ne od sveta?